

Zarar Görebilir Göçmen Gruplara Yönelik Hizmet Veren Sivil Toplum Kuruluşu Gönüllülerinin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi

Ömer Yazgan

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Eğitim
Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Ağustos 2021
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Doç. Dr. Canan Zeki
Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Ahmet Güneşli

2. Doç. Dr. Canan Zeki

3. Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel

ÖZ

İnsanların toplu halde yaşamaya başlamasıyla birlikte bazı ihtiyaçlar ve sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunların en önemlilerinden biri de son zamanlarda sıkça karşılaştığımız insani göç krizidir. Göçün neden olduğu olumsuzlukları ve sorunları ortadan kaldırmak ya da en aza indirmek için dünyanın çeşitli bölgelerinde çeşitli sivil toplum örgütleri çalışmalar yürütmektedir. Bu sivil toplum örgütleri faaliyetlerini çalışanlar ve gönüllülerle devam ettirmektedir. Sivil toplum çalışanları ve gönüllüler de iş yaşamında bazı sorunlar yaşamakta ve yaşanan bu sorunlar doğrultusunda da çeşitli ihtiyaçları doğmaktadır.

Gelişen ve değişen dünyada her alanda olduğu gibi eğitim alanında da ihtiyaçlar doğmaktadır. Zarar görebilir göçmen gruplarla çalışan sivil toplum gönüllüleri ve çalışanları da eğitime ihtiyaç duymaktadır. Göçmenlerle doğrudan iletişim kuran bu insanların ihtiyaç duydukları eğitimin karşılanmasının önemi de büyüktür. Göçmenlerle sürekli temas halinde olan bu grupların eğitimsizlikten kaynaklanan olumsuz davranışları göçmenlerde çeşitli sorunlara yol açabilir. Aynı zamanda sivil toplum çalışanlarının ve gönüllülerin ihtiyaç duydukları eğitimin karşılanması göçmenlerin şu an buldukları ülkeye uyum sağlama sürecini kolaylaştırabilir. Göçmenlerin yaşadığı topluma uyum sağlaması da o toplumda göçmenlerden ya da yerel halktan kaynaklanan sorunların önüne geçebilir. Bu doğrultuda insani göç krizinin olumsuz etkileri en aza indirilerek toplumların barış içerisinde yaşaması sağlanabilir.

Bu çalışmanın amacı, zarar görebilir göçmen gruplarla çalışan sivil toplum çalışanlarının ve gönüllülerinin eğitim ihtiyacının katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 16 sivil toplum çalışanı ve

12 sivil toplum gönüllüsü oluşturmuştur. Araştırma nitel desende tasarlanmıştır. Çalışma grubunda bulunan kişilerle yapılan görüşmeler deşifre edilerek çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda sivil toplum çalışanlarının dil, farkındalık, duyarlılık, oryantasyon eğitime; sivil toplum gönüllerinin dil, iletişim, saha ve psikoloji eğitimlere ihtiyaç duyduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göçmenler, Gönüllüler, Eğitim İhtiyaçları

ABSTRACT

As people begin to live in groups, some needs and problems arise. One of the most important of these problems is the humanitarian migration crisis, which we have been encountering frequently lately. Various non-governmental organizations are working in various parts of the world in order to eliminate or minimize the problems and problems caused by migration. These non-governmental organizations continue their activities with employees and volunteers. Civil society workers and volunteers also experience some problems in business life and various needs arise in line with these problems.

In the developing and changing world, needs arise in the field of education, as in every field. Civil society volunteers and staff working with vulnerable migrant groups also need training. It is also important to provide the education that these people who have direct contact with immigrants need. The negative behaviors of these groups, which are in constant contact with immigrants, due to lack of education can cause various problems for immigrants. At the same time, meeting the training needs of civil society workers and volunteers can facilitate the adaptation process of immigrants to their current country. Adaptation of immigrants to the society they live in can also prevent problems arising from immigrants or local people in that society. In this direction, the negative effects of the humanitarian migration crisis can be minimized and societies can live in peace.

The aim of this study is to determine the educational needs of non-governmental organizations workers and volunteers working with vulnerable migrant groups in line with the opinions received from the participants. The study group of the research consisted of 16 non-governmental organizations workers and 12 non-

governmental volunteers. The research was designed in a qualitative design. The interviews with the people in the study group were deciphered and resolved. As a result of the research, language, awareness, sensitivity and orientation training of civil society workers; It has been concluded that civil society volunteers need language, communication, field and psychology trainings.

Keywords: Migrants, Volunteers, Educational Needs

TEŞEKKÜR

Bu tez projesinin planlanması, yürütülmesi ve yazılması hususlarında göstermiş olduğu destek ve yardımlarından ötürü tez danışmanım Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd.Doç.Dr. Bengi Sonyel'e teşekkürlerimi sunarım.Yüksek Lisans hayatım boyunca kendisinden öğrendiklerim için minnettarım.Ayrıca hem ders dönemindeki katkılarından dolayı üniversitedeki hocalarıma,yüksek lisansım boyunca her türlü desteği sağlayan Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanımız Canan Zeki'ye teşekkürlerimi sunarım.Çalışmalarım süresince birçok fedakârlıklar gösterip, yaşamımın her döneminde bana duydukları güven ile maddi ve manevi gücüm olan eşim Ayşe Burcu ve kızım Nisa Hüma'ya en derin duygularla teşekkür ederim.

Ömer YAZGAN

Ankara, Ağustos 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vii
KISALTMALAR	xiii
TABLO LİSTESİ.....	xiv
1 GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	2
1.2.1 Araştırmaya Katılan Gönüllülerin.....	3
1.2.2 Araştırmaya Katılan Sivil Toplum Çalışanlarının ve Yöneticilerinin	3
1.3 Araştırmanın Önemi	3
1.4 Araştırmanın Sayıtları	4
1.5 Araştırmada Yer Alan Sınırlılıklar	4
1.6 Tanımlar.....	4
2 KURAMSAL ALAN ARAŞTIRMASI.....	6
2.1 Sivil Toplum	6
2.2 Göç.....	8
2.3 Göç Türlerinin Sınıflandırılması.....	11
2.3.1 İç Göç	12
2.3.2 Uluslararası Göç.....	13
2.4 Göçmen.....	14
2.5 Türkiye’de Sivil Toplum ve Göç	16
2.6 Gönüllülük ve Hassas Gruplarla Çalışma Gönüllülük Becerileri.....	24

2.7 Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bazı Sivil Toplum Kuruluşları.....	27
2.8 Eğitim İhtiyacı	29
3 YÖNTEM.....	32
3.1 Araştırma Deseni	32
3.2 Çalışma Grubu	33
3.3 Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci.....	36
3.4 Verilerin Analizi	37
4 BULGULAR VE YORUMLAR.....	39
4.1 Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanı Olarak Kurumunuzda Ne Tür Faaliyetler Yürütüyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular	39
4.2 Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanı Olarak Kurumda Çalışan Gönüllülerden Beklentileriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular	41
4.3 Sivil Toplum Gönüllülerinin Saha Çalışmalarında Yaşadıkları Sorunlar Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular	42
4.4 Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanı Olarak Gönüllülere Ne Tür Çalışmalar Yürütüyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular	44
4.5 Gönüllülerin Sivil Toplum Kuruluşunda Göçmen Gruplar ile Çalışırken Yaşadığı Sorunlara Çözüm Önerileriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular	45
4.6 Zarar Görebilir Göçmen Gruplar ile Çalışan Bir Gönüllünün Sizce Sahip Olması Gereken Yeterlilikler Nelerdir? Sizce Hangi Eğitimleri Alması Gerekir? Bu Eğitimlerin Gönüllülere Ne Gibi Katkıları Olacağınız Düşünüyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular	47
4.7 Zarar Görebilir Göçmen Gruplarla Çalışan ve Çalışmak İsteyen Gönüllülere Yönelik Tavsiyeleriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular	49

4.8 Göçmenlere Yönelik Faaliyet Gösteren Sivil Toplum Kuruluşları Gönüllülere Yönelik Sizce Hangi Faaliyetleri Yürütmelidirler Sorusuna İlişkin Bulgular.....	50
4.9 Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllü Olarak Yürüttüğünüz Faaliyetler Nelerdir Sorusuna İlişkin	52
4.10 Gönüllü Olarak Çalıştığınız Kurumdan Daha Önce Aldığınız Eğitim veya Eğitimler Var Mı? Var İse Bu Eğitimler Nelerdir Paylaşabilir Misiniz? Cevabınız ‘Evet İse’ Almış Olduğunuz Eğitimlerin Sizin Gönüllülük Deneyiminize Ne Tür Katkıları Olmuştur Sorusuna İlişkin Bulgular	53
4.11 Gönüllü Olarak Çalıştığınız Sivil Toplum Kuruluşunda Göçmen Gruplar ile Çalışırken Ne Tür Sorunlar Yaşıyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular.....	54
4.12 Sorun Yaşıyorsanız Yaşadığınız Sorunlara Çözüm Önerileriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular	55
4.13 Zarar Görebilir Göçmen Gruplar İle Çalışırken İhtiyaç Duyduğunuz Eğitimler Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular	56
4.14 Bu Eğitimlerin Size Ne Gibi Katkıları Olacağını Düşünüyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular	57
4.15 Gönüllü Olarak Çalıştığınız Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanlarından, Gönüllük Sürecinizdeki Beklentileriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular	58
4.16 Gönüllü Olarak Çalıştıkları Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanları ile Yaşadığınız Sorunlar Nelerdir? Örnek Verebilir Misiniz Sorusuna İlişkin Bulgular.....	59
4.17 Gönüllü Olarak Çalıştığınız Sivil Toplum Kuruluşu, Verdikleri Hizmetlerin Kalitesini Artırmak İçin Neler Yapabilir? Önerileriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular	60
5 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	62
5.1 Sonuç ve Tartışma	62

5.1.1 Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanlarının Görüşlerine Yönelik Tartışma	62
5.1.1.1 Araştırma Sorusu 1'e İlişkin Tartışma	62
5.1.1.2 Araştırma Sorusu 2'ye İlişkin Tartışma	62
5.1.1.3 Araştırma Sorusu 3'e İlişkin Tartışma	63
5.1.1.4 Araştırma Sorusu 4'e İlişkin Tartışma	63
5.1.1.5 Araştırma Sorusu 5'e İlişkin Tartışma	64
5.1.1.6 Araştırma Sorusu 6'ya İlişkin Tartışma	64
5.1.1.7 Araştırma Sorusu 7'ye İlişkin Tartışma	65
5.1.1.8 Araştırma Sorusu 8'e İlişkin Tartışma	65
5.1.2 Sivil Toplum Kuruluşu Gönüllülerinin Görüşlerine Yönelik Tartışma....	66
5.1.2.1 Araştırma Sorusu 9'a İlişkin Tartışma	66
5.1.2.2 Araştırma Sorusu 10'a İlişkin Tartışma	66
5.1.2.3 Araştırma Sorusu 11'e İlişkin Tartışma	67
5.1.2.4 Araştırma Sorusu 12'ye İlişkin Tartışma	67
5.1.2.5 Araştırma Sorusu 13'e İlişkin Tartışma	68
5.1.2.6 Araştırma Sorusu 14'e İlişkin Tartışma	68
5.1.2.7 Araştırma Sorusu 15'e İlişkin Tartışma	68
5.1.2.8 Araştırma Sorusu 16'ya İlişkin Tartışma	69
5.1.2.9 Araştırma Sorusu 17'ye İlişkin Tartışma	69
5.1.2.10 Araştırma Sorusu 18'e İlişkin Tartışma	70
5.2 Öneriler	70
5.2.1 Sivil Toplum Çalışanlarına	70
5.2.2 Sivil Toplum Gönüllülerine	70
5.2.3 Sivil Toplum Kurumlarına	71
5.2.4 İleride Yapılabilecek Araştırmalara	71

KAYNAKLAR	72
EKLER.....	82
Ek 1: Veri Toplama Araçları	83
Ek 2: Etik Kurul Belgesi.....	85

KISALTMALAR

AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
GİGM	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
IOM	International Organization of Migration
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TOG	Toplum Gönüllüleri Vakfı
UNHCR	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
ÜİYOK	Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: İç Göçle İlgili Yaklaşımlar	12
Tablo 2: Uluslararası Göçle İlgili Yaklaşımlar	13
Tablo 3: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Öncesi, Kuruluşu Sırası ve Sonrasında Gerçekleşen Göçlere Örnekler	17
Tablo 4: Türkiye'deki STK Faaliyetlerine İlişkin Türkiye'de Yüksek Öğretim Kurulu Tarafından Onaylanan Tezler.....	19
Tablo 5: Sivil Toplum Çalışanlarına İlişkin Demografik Değişkenler	34
Tablo 6: Sivil Toplum Çalışanlarına İlişkin Demografik Değişkenler (Devamı).....	35
Tablo 7: Gönüllülere İlişkin Demografik Değişkenler	35
Tablo 8: Sivil Toplum Gönüllerine İlişkin Demografik Değişkenler (Devamı).....	36
Tablo 9: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Çalıştıkları Kurumda Yürüttükleri Faaliyetler.....	39
Tablo 10: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Gönüllülerden Beklentileri.....	41
Tablo 11: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülerin Sahada Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri.....	43
Tablo 12: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülere Yönelik Yürüttükleri Faaliyetler.....	44
Tablo 13: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülerin Sahada Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri	46
Tablo 14: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülerin Sahip Olması Gereken Yeterliliklere İlişkin Görüşleri	47
Tablo 15: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülere Önerileri	49

Tablo 16: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Sivil Toplum Kuruluşlarına Gönüllülüğe İlişkin Önerileri	50
Tablo 17: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Sivil Toplumda Aracılığıyla Aldıkları Eğitimler.....	52
Tablo 18: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Sivil Toplum Kuruluşlarına Gönüllülüğe İlişkin Önerileri	53
Tablo 19: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Yaşadıkları Sorunlar	54
Tablo 20: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Yaşadıkları Sorunlara Çözüm Önerileri	55
Tablo 21: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin İhtiyaç Duydukları Eğitimler	56
Tablo 22: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Eğitimlerden Alacakları Katkıya Dair Görüşleri.....	57
Tablo 23: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Kurumdan Beklentileri.....	58
Tablo 24: Gönüllülerin Sivil Toplum Çalışanları ile Yaşadıkları Sorunlar	59
Tablo 25: Gönüllülerin, Çalıştıkları Sivil Toplum Örgütlerinin Hizmet Kalitesini Nasıl Artıracağına Yönelik Görüşleri.....	60

Bölüm 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, önemine, amacına, problem sorularına, varsayımlarına, sınırlılıklarına, tanımlara ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Geçmişten günümüze insanların yaşayış biçimleri değişmiş, çeşitli ihtiyaçlar doğrultusunda toplu halde yaşamaya başlanmış ve bu bir arada yaşayış bazı problemleri, bu problemler de bazı ihtiyaçları doğurmuştur. Yaşanan bazı toplumsal problemler, farklı açılardan cazibe merkezi olan yerlerin varlığı ya da doğal afetler, savaşlar gibi olaylar tarihte göç ihtiyacını birlikte getirmiş, göç ihtiyacı ise beraberinde olumlu değişimleri olduğu kadar yeni sorunları da getirmiştir.

Zaman içerisinde artış gösteren göç oranları ile, bir arada yaşama kültürünü geliştirmek, yerel halk ve göçmenlerin yaşam koşullarını iyileştirmek için toplumlar, kuruluşlar, devletler, ulusal ve uluslararası organizasyonlar çeşitli adımlar atmışlardır. Atılan bu adımların en önemlilerinden bir tanesi de göç alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının oluşturulmasıdır. Ülkemizde ve dünyada sayıları azımsanmayacak boyuta ulaşan sivil toplum kuruluşları, insanlığın çeşitli sorunları üzerine eğilmekte ve bu sorunları yine insanlardan destek alarak çözmeye çalışmaktadır.

Eğitimin toplumsal ihtiyaçların en önemlilerinden ve modern dünyanın gerekliliklerinden biri olduğu düşünülmektedir. Gün geçtikçe dünyada nitelikli insanlara ihtiyaç duyulması, ortaya çıkan yeni iş sahalarının kurumsallaşması ve

gündelik yaşamda çabukluk gibi eğitimle daha ileriye taşınacak faaliyetlerin önem kazanması eğitimi daha da gerekli kılmıştır.

Prensip gereği sivil toplum kuruluşları çalışanlarının çoğu gönüllülerden oluşmaktadır. Sivil toplum kuruluşu gönüllüleri doğrudan sahada, mevcut problemle karşı karşıyadır. Sorun yaşayan kişilerle doğrudan iletişim kuran sivil toplum kuruluşu gönüllüleri gerek müdahale edici gerekse önleyici tutum sergileyebilmektedir. Sivil toplum kuruluşu gönüllülerinin sorun yaşayan kitle ile doğrudan iletişime geçmesi gönüllüler açısından birtakım problemleri beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla bu problemlerin çözüm arayışı da sivil toplum kuruluşlarının ihtiyaçları arasındadır. Nitelikli eğitim alan gönüllülerin problemleri daha çabuk ve etkili bir çözüme kavuşturacağı düşünüldüğü için sivil toplum kuruluşlarında çalışan gönüllülerin de eğitim ihtiyacı yadsınmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bölümde kuramsal açıklamalara ve ilgili başlıklara, problem, amaç, önem, sayılılar, sınırlılıklar ve çalışmada geçen kavramların tanımlarına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı göçmen gruplara yönelik çalışmalar üreten sivil toplum kuruluşlarında kendi istekleri ile çalışmalar üreten gönüllülerin eğitim ihtiyaçlarına dikkat çekmektir. “Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan sivil toplum çalışanlarının ve gönüllülerinin eğitim ihtiyaçları nelerdir?” tümcesi bu araştırmanın problem cümlesidir.

Bu amaç kapsamında diğer amaçlar, bireylerin gönüllülük süreçlerinde yaşadığı zorluklar, bunlarla baş etme stratejileri ve gönüllü olarak eğitim aldılarsa hangi eğitimleri aldıkları ve eğitimlerin sağladığı katkıya ilişkin düşüncelerinin öğrenilmesidir. Bu amaçlar çerçevesinde aşağıda belirtilen sorulara cevap aranacaktır:

1.2.1 Araştırmaya Katılan Gönüllülerin

Gönüllü olarak çalıştıkları sivil toplum kuruluşunda zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışırken yaşadıkları sorunlar nelerdir?

Gönüllü olarak çalıştıkları sivil toplum kuruluşunda zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışırken yaşadıkları sorunlara çözümleri nelerdir?

Gönüllü olarak çalıştıkları kurumdan daha önce aldıkları eğitim veya eğitimler var mı? Var ise bu eğitimler nelerdir?

Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışırken ihtiyaç duydukları eğitimler nelerdir?

Gönüllü olarak çalıştıkları sivil toplum kuruluşu çalışanları ile sorun yaşıyorlar ise yaşadıkları sorunlar nelerdir?

Gönüllü olarak çalıştıkları sivil toplum kuruluşlarına zarar görebilir göçmen gruplara yönelik verdikleri hizmetlerin kalitesini artırmak için önerileri nelerdir?

1.2.2 Araştırmaya Katılan Sivil Toplum Çalışanlarının ve Yöneticilerinin

Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışacak gönüllülerden beklentileri nelerdir?

Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan gönüllülerin yaşadıkları sorunlar nelerdir?

Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan gönüllere yönelik gerçekleştirdik faaliyetler nelerdir?

Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan gönüllere yönelik verilmesi gerektiğini düşündükleri eğitimler nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Sivil toplum kuruluşları insanlığın sorunlarını çözmeyi hedefine koyan, insan kaynağının büyük çoğunluğunu gönüllülerden elde eden hareketlerdir. Ülkemiz

coğrafi konumu gereği dünden bugüne sürekli göç almıştır. Yakın zaman diliminde Ortadoğu coğrafyasında yaşanan sorunlar sonrasında milyonlarca insan yerinden edilmiştir. Ortaya çıkan insani kriz sonrasında milyonlarca zarar görebilir grup ülkemize göç etmiştir. Göçmenlere yönelik hizmet veren sivil toplum kuruluşları da ortaya çıkan insani krizin yaralarını sarmaya çalışmaktadır. Zarar görebilir gruplar ile çalışmak belli hassasiyetleri ve ilkeleri gerektirmektedir. Zarar görebilir göçmen gruplara yönelik hizmet veren sivil toplum kuruluşlarının insan kaynağı olan gönüllülerin, zarar görebilir gruplar ile temasa geçmeden önce belirli ilkeler ve hassasiyetler ile hareket etmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırma ilgili alanyazında eksikliği görülen, zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan gönüllülerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik, ilgili kuruluşlara önerilerde bulunacağı için önem arz ettiği düşünülmektedir.

1.4 Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırmada, görüşmeler yapılırken görüşme formlarında yer alan sorulara zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan sivil toplum çalışanları ve gönülleri tarafından samimi ve içten bir şekilde cevap verildiği varsayılmıştır.

1.5 Araştırmada Yer Alan Sınırlılıklar

Bu araştırma 2021 yılında Gaziantep ilinde, zarar görebilir göçmen gruplara yönelik hizmet veren sivil toplum çalışanları ve gönülleri ile araştırmanın çalışma grubunda bulunanlar ve veri toplama formlarının ölçtüğü kapsam ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Göç: Birey veya toplulukların çeşitli nedenler ve ölçütlere bağlı olarak, yaşadıkları yurt sınırları içerisinde veya yurtları dışına gerçekleştirdikleri ikametdeğişirme olayıdır.

Göçmen: İkamet ettiği bölgeden ayrılarak başka bir yerleşim bölgesine giderek

yerleşen birey veya bireylerdir.

Sivil Toplum Kuruluşu: İnsanlığın çeşitli sorunları, bir düşüncenin veya inisiyatifi temsil etmek amacıyla gönüllü kimselerce oluşturulan örgütlenmelerdir.

Eğitim: İnsanlık tarihinin başından beri gerçekleşen, canlılarda istendik davranışlar geliştirmeye dönük sistemli veya sistemsiz yapılar bütünüdür.

Eğitim İhtiyaçları: Eğitimi hedeflenen grupta, istenen öğrenme davranışları ile hedef grubun mevcut eğitim durumu arasındaki fark sonucunda ortaya çıkan gereksinimlerdir.

Bölüm 2

KURAMSAL ALAN ARAŞTIRMASI

Bu bölümde ‘*Sivil Toplum, Göç, Göç Türlerinin Sınıflandırılması, Göçmen, Türkiye’de Sivil Toplum ve Göç, Gönüllülük ve Gönüllülük Becerileri*’ başlıkları altında problem durumu tanımlanmaya çalışılmıştır.

2.1 Sivil Toplum

Bir sivil toplum kuruluşu (STK) normalde bağımsız bir yurttaş örgütü olarak tanımlanmaktadır. STKlar, prensipte hükümet tarafından kontrol edilmemekte ve de çoğu iş kuruluşunu yönlendiren kar saikiyle motive olma özelliği taşımamaktadır. Yine de STK'ların gerçek dünyası bize pek çok istisna ve özel durum sunmaktadır (Lewis vd., 2021, s.15).

1990'larda STK'lar, sosyal bilgiler içinde yerleşik bir araştırma ve öğretim alanı haline gelmiştir; ekonomistleri, sosyologları, siyaset bilimcileri vb. İçeren çok disiplinli kalkınma çalışmaları, STK'larla ilgili araştırmalara odaklanmıştır (Girei, 2016). Sosyal Bilimciler, STK'lara çeşitli disiplinler ve metodolojik perspektiflerden yaklaştı. Ülkeler içinde ve arasında sektörün göreceli büyüklüğünü ve kapsamını ölçmek, nitel araştırmanın önemli bir alanı olmuştur (Salamon ve Skolowski, 2016). STK uygulamalarını analiz eden bağlamı anlamak ve teori geliştirmek, nitel çalışmanın önemli odak noktaları olmuştur (Lashaw vd., 2017)

Son yıllarda, kalkınma faaliyetlerinde önemli bir kolektif aktör olarak sivil toplum kuruluşlarının (STK'lar) patlayıcı bir şekilde ortaya çıkışına tanık olunmuştur. STK'lar yeni bir sosyal fenomen olmamasına rağmen, STK'ların çoğaldıkları ve

genişledikleri oranlar, ölçek ve hız, üstlendikleri yeni işlevler ve roller ile artan karmaşıklık ve mobilizasyon yetenekleri yeni ve önemli eğilimleri temsil etmektedir.

STK'lar 70'lerin veya 80'lerin bir "ürünü" yeni bir sosyal oluşum değildir. Bu tür organizasyonlar, başka isimlerle bilinse bile, çoğu hükümetten daha uzun süredir var olmuştur. Bununla birlikte, daha yakından bakarsak, Cernea' ya göre (1988) son STK gelişiminin yeni olan en az üç özelliği vardır:

- 1) Birincisi, son 10-15 yıldır bu türden organizasyonların çoğaldığı ve genişlediği ölçek ve hız, geçmiş gelişimiyle kıyaslanamayacak düzeydedir. Çok sayıda STK, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde kamusal çabanın hemen hemen tüm alanlarında hayat bulmuştur ve yerel veya ulusal çıkarlar üzerinde aktif bir rol oynamaktadır. Devletler kriz bölgelerine temsilci göndermekle beraber, devlet hazinesinden fonlanan sivil toplum kuruluşlarını da ivedilikle bu bölgeye göndermekte ve insan hayatını etkileyen her alanda mevzu bahis STK'lar faaliyet göstermektedir.
- 2) İkincisi, eski sivil toplum örgütleri kendileri için yeni işlevler üstlenmişler ve geleneksel yardım ve refah kaygılarına gelişmeye yönelik ve üretimi destekleyici faaliyetler eklemişlerdir (örneğin, hayır kurumları tarafından tarımsal kalkınma çalışmaları). Bu nedenle STK'lar, geleneksel olarak hükümetin ayrıcalığı olarak görülen alanlar da dahil olmak üzere, geleneksel uzmanlık alanlarının çok ötesinde kendilerini güçlü bir şekilde öne sürmektedirler.
- 3) Üçüncüsü, STK'lar, özellikle yoksul insanların örgütleri olarak, kendi içlerinde daha sofistike ve daha iyi organize olmuş, güçlerinin daha fazla farkında olmuş ve böylece seferberlik yeteneklerini artırmışlardır. İç organizasyonlarının bu şekilde güçlendirilmesi, STK'lar arasında bağlantı

sistemleri kurmaya yönelik bir ihtiyaç ve eğilimi beraberinde getirmiştir. Daha önce yalnızca ayrı STK'ların var olduğu yerlerde STK ağları ve ağları oluşturulmakta ulusal düzeylerde koordinasyon organları veya STK konseyleri ve federasyonları kurulmaktadır.

Sivil toplum kuruluşlarının son zamanlarda patlayan büyümesi, potansiyellerinin şimdiden zirveye çıktığı anlamına gelmemektedir.

2.2 Göç

Dünyanın farklı ve uzak coğrafyalarında yaşayan insanlar ekonomik, politik ve kültürel olarak yakınlaşmakta ve aralarındaki iletişim ve bağlantı gün geçtikçe artış göstermektedir. 20. yüzyılın sosyal bilimlerdeki istikrarlı ve sınırlı yerlere ve insanlara odaklanma eğilimine rağmen, hareketlilik ve akışkanlık artık 21. yüzyılda analizin merkezi bileşenlerinden biri haline gelmiştir. Göç, küresel sistemlerde bir sapma veya eksiklik değil, onları oluşturan bir unsurdur. Dünya, insanların, sermayenin ve fikirlerin hareketliliği ile daha yakından iç içe geçmiş durumdadır.

Uluslararası insan göçü çalışmaları incelendiğinde geçmiş yıllarda yapılan çalışmaların yeterli olmadığı göze çarpmaktadır. Bu durumu Clark (2020), 1940'larda, 1950'lerde ve 1960'larda nüfus sayımı materyallerinin yaygın olarak bulunmamasına dolayısıyla göçler hakkında yeterince bilgi sahibi olamadığımıza bağlamaktadır.

Dingle ve Drake (2006), halkın ve birçok biyoloğun göç kelimesini, tüm popülasyonların uzun mesafelerdeki "kahramanca" hareketlerine dair vizyonları olarak belirtmişlerdir. Bu tanım her ne kadar hayvan göçleri üzerine üretilse de kitlesel insan göçlerini de kahramanca olarak değerlendirebiliriz.

Wolf (1982), "göç" ün (ing. "*migration*") ilk olarak on altıncı yüzyılın başlarında Fransızca olarak lokasyonlar boyunca insan hareketini ifade etmek için kullanıldığını belirtmektedir (s. 7-8). Göç teriminin erken kullanımları, küreselleşme

denen şeyin ilk aşamasına, Avrupa fetihlerine ve Amerika kıtasının sömürgeleştirilmesine kadar uzanmaktadır. Luibhéid (2020), "göç" ün insanlarda veya hayvanlarda, bazen mevsimsel veya periyodik hareketlerin bir sonucu olarak kalıcı bir yerleşim anlamına geldiğini belirtir. "Göçmek", "göç etmek" (ing: "immigrate", "emigrate") terimi yalnızca insanları belirtmek için kullanılır ve genellikle siyasi bir sınırın ötesinde kalıcı bir hareket anlamına gelir (s. 125-129).

Ekici ve Tuncel (2015), göçün insanların veya toplumların kendi tercihleriyle ya da başka unsurların dayatmasıyla meydana gelen zorlama bir süreç olabileceğini belirtirken göçün bireysel bir süreç olabileceği gibi kitlesel bir hareket olarak yaşanabileceğini de eklemiştir. Göçün nasıl gerçekleştiğini bilmemizin göçün getireceği etki boyutu hakkında da öngöründe bulunmamıza yarayacağını dile getirmiştir.

Göçün etki boyutunda zorunlu ve kendi istekleri ile yapılmasının dışında ne kadar büyük bir kitlenin göç ettiği de etkilidir. Uzun bir zaman dilimine yayılan bireysel veya küçük kitlesel göçlerle, kısa bir zaman diliminde geniş kitlelerle yapılan göçler birbirinden çok farklı sonuçlar doğurabilmektedir. Özellikle göç alan yerdeki siyasi yönetimin göç eden kitlenin ihtiyacını karşılayamaması mekânsal, sosyal ve siyasal gibi çözümü hiç de kolay olmayan problemlerin doğmasına sebep olabilir (Li & Frieze, 2012).

İlgili alanyazın incelendiğinde Türkiye’de göçmen, mülteci, sığınmacı tanımının tam olarak oturmadığı göze çarpmaktadır. Sözcük anlamlarına baktığımızda Türk Dil Derneği (2020), ‘göçmen sözcüğünü ülkesinden ayrılarak başka ülkelere yerleşmek için giden kimse’ olarak tanımlamıştır. Türk Dil Kurumu da (2020) göçmen sözcüğünü ‘herhangi bir zorlama ya da dayatma olmadan ülkesini çeşitli sebeplerle terk eden, göç eden kimse’ olarak belirtmiştir. Mülteci kavramı ile göçmen kavramı

Türkçe alanyazında zaman zaman birbiriyle karıştırılmaktadır. İltica, Koç (2001)'a göre ülkesinde din, dil, ırk, siyasi görüş ayrılıkları gibi sorunlarla karşılaşan ve bu durumdan ötürü kendi devleti tarafından dışlanan kişilerin ülkesini terk edip herhangi bir ülkeye sığınma talebinde bulunmasıdır. Bu talepte bulunan kişilere ise mülteci denir.

Küreselleşen dünyada insanlık çeşitli problemlerle karşı karşıya kalmış ve bu problemlerin çözümü için de bir araya gelmişlerdir. Bu bir araya geliş zamanla kurumsallaşmış ve sistemleşmiştir. Bu sistemleşme içerisinde insanlığın çeşitli sorunları üzerine odaklanmış, sorunlara etkili ve kalıcı çözümler getirmek için kurumsallaşma yoluna gidilmiştir. Bu kurumsallaşma ihtiyacı günümüzde sivil toplumun temelini oluşturmuştur. Dinçel (2019), sivil toplumu kuruluşlarını, resmî kurumlar dışında bağımsız olarak çalışan, politik, sosyal, kültürel, hukukî ve çevresel amaçları doğrultusunda lobi çalışmaları yürüten, üyelerini ve çalışanlarını gönüllülük esasına göre alan, kâr amacı gütmeyen ve gelirlerini bağışlar ve/veya üyelik ödemeleri ile sağlayan kuruluşlar olarak tanımlamıştır.

Talas'a (2011) göre, sivil toplum olmanın esas iki kriteri kendi içerisinde demokratik olma ve devletin dışında olmasıdır. Sivil toplum kuruluşlarını küreselleşen dünyanın politika oluşturan aktörleri olarak tanımlamış bu tanımını da toplumları yönlendirme konusunda etkin bir rol oynamalarına bağlamıştır.

Mostashari (2005) tarih boyunca devletin dışında gerçekleştirilen yapılanmaların her toplumda eskiye dayandığını fakat ikinci dünya savaşından sonra sivil toplum kuruluşlarının daha da ön plana çıktığını, uluslararası anlaşmazlıkların çözümünde ön planda olduklarını, Birleşmiş Milletler çatısı altında oluşturulan alt birimler ile devlet dışı oluşumlar teriminin gündeme geldiğini belirtmiştir.

Uluslararası düzlemde göçmen, sığınmacı veya mülteci gruplara yapılan yardımlarda sivil toplum kuruluşları önemli bir aktördür. Son yıllarda sıkça yaşanan insani krizler sivil toplum örgütlerinin de dikkatini çekmiştir. Yakın zamanda ülkemizde de gerçekleşen bu krizlere yönelik çalışmalar yürüten bazı sivil toplum kuruluşlarından aşağıda bahsedilmektedir:

Sivil toplum örgütleri gönüllüğe dayalıdır, kamusal iyilik amacıyla girişilen her türlü faaliyet gönüllülük olarak değerlendirilmektedir (Balabıyık, 2011). Kurt ve Taş (2015) gönüllülüğü maddi beklentisi olmaksızın herhangi bir konuya enerjisini zamanını ve uzmanlığını sunan kişiler olarak tanımlamıştır. Sivil toplum kuruluşları oluşumu gereği gönüllü insanlarla birlikte çalışmaktadır. Dünya sorunlarına duyarsız kalmayan insanlar bir araya gelip bu sorunun çözümü için çaba sarf etmektedirler. Sivil toplum gönüllülüğü içsel bir motivasyonla sürekli hale gelmektedir. Sivil toplum kuruluşu gönüllülerinin daha verimli ve istekli çalışmaları için buldukları sivil toplum kuruluşunun her türlü toplumsal ve siyasi baskıdan uzak olması gerekir.

Göç genellikle bir kalkınma başarısızlığı olarak görülür. Bu yaklaşıma göre insanlar genellikle yoksulluk nedeniyle mevcut yerleşim yerlerinden kaçmakta ve daha iyi bir yaşam sürmek istemektedir. Son yirmi yılda, araştırma sonuçları durumun çok daha karmaşık olduğunu göstermiştir (Lucas 2005; Nyberg-Sørensen, Van Hear & Engberg-Pedersen 2002; Tamas & Palme 2006). Bu nedenle, göçün karmaşık yapısını kavramak için, onu çeşitli yaklaşımlara göre farklı kategorilere ayırmak esastır.

2.3 Göç Türlerinin Sınıflandırılması

Göç kavramını anlamak için, başlıca göç türlerinin sınıflandırılması yardımcı olabilir. Bhende ve Kanitkar (2006) iki ana göç türünü şu şekilde belirtmektedir; (1) bir ülke içinde gerçekleşen iç göç; ve (2) uluslararası sınırların ötesinde gerçekleşen uluslararası göç. İç göç, bir ülkedeki sosyoekonomik mekansal durumlara bir yanıtken,

uluslararası göç, uluslararası sosyoekonomik ve politik koşullarla, özellikle de göçmenlik ve göçmenlik yasaları ve politikaları ile ilgilidir.

2.3.1 İç Göç

Tablo 1: İç Göçle İlgili Yaklaşımlar

İç Göç	
Hareket Yönüne Göre	Kentten Kente, Kırsaldan Kente, Kentten Kırsala, Kırsaldan Kırsala
Mekansal Boyutlara Göre	Bölge İçi Göç, Bölgelerarası Göç, Eyaletler Arası Göç
Motiflere / Göç Nedenlerine Göre	Evlilik Göçü, İşgücü Göçü, Doğal Afetler Nedeniyle Göç
Göç Süresine Göre	Kalıcı Göç, Geçici Göç

Bhende ve Kanitkar (2006), iç göçün dört farklı yaklaşımla analiz edilebileceğini öne sürmektedir. Her yaklaşım göç olgusunu ayrı ayrı anlamaya yardımcı olur ve iç göç analiz edilirken her biri dikkate alınabilir (Bkz. Tablo 1).

Birincisi, hareket yönüne dayalı yaklaşım, iç göçün kentten kente, kırsaldan kente, kentten kırsala ve kırsaldan kırsala gerçekleştiğini öne sürmektedir. İkinci olarak, mekansal boyutlara dayalı yaklaşım, iç göçün şu şekilde gerçekleşebileceğine işaret etmektedir; bölge içi göç, bölgeler arası göç, eyaletler arası göç. Üçüncüsü, göç nedenlerine dayalı yaklaşım, iç göçün şu şekilde sınıflandırılabilirliğini vurgulamaktadır: evlilik göçü, işçi göçü, doğal afetler nedeniyle göç. Son olarak, iç göç, göçün süresine göre ikiye sınıflandırılabilir; kalıcı göç ve geçici göç.

2.3.2 Uluslararası Göç

Tablo 2: Uluslararası Göçle İlgili Yaklaşımlar

Uluslararası Göç	
Coğrafi Bağlımlara Göre	Okyanusaşırı Göç, Kıtalararası Göç, Sınır Göçü, Komşu Göç, Bölgesel Göç
Kronolojik Sınıflandırmaya Göre	Kasıtlı Süre: -Geçici Göç, -Kalıcı Göç, - Belirsiz Göç, Etkili Süre: -Geçici Göç (Sözleşmeli, Mevsimsel ve Günlük Değişen Göç), -Kalıcı Göç
Siyasi ve Hukuki Bağlama Göre	Serbest Göç, Kontrollü Göç, Düzenli / İzinli Göç, Düzensiz / İzensiz Göç
Göç Nedenlerine Göre	Serbest veya Kendiliğinden İnsan Hareketliliği: -Ekonomik veya İşgücü Göçü, -Sağlık Göçü, -Çalışma Geçişi, -Turizm, -Hac, -İşletme Göçü Zorunlu Göç: -Mülteci, -Sığınmacı, -Sürgün, -İnsan kaçakçılığı

Baggio (2015), uluslararası göçün dört farklı yaklaşımla anlaşılabilceğini iddia etmektedir. Her yaklaşım, göç olgusunu ayrı ayrı anlamaya yardımcı olur ve iç göç analiz edilirken her biri dikkate alınmalıdır (Tablo 2'ye bakınız).

Birincisi, coğrafi bağlama dayalı yaklaşım, uluslararası göçün şu şekilde sınıflandırılabilceğini önermektedir; okyanusaşırı, kıtalararası, sınır, komşu ve bölgesel göç. İkinci olarak, kronolojik sınıflandırmaya dayalı yaklaşım göçü ikiye

ayırır; kasıtlı ve etkili süre. Kasıtlı bir süre, üç alt kategoriye ayrılır; geçici, kalıcı ve belirsiz göç. Etkin süre, iki alt kategoriye ayrılır; geçici (sözleşmeli, mevsimlik, sarkaç göç) ve kalıcı göç. Üçüncüsü, siyasi ve yasal bağlama dayalı yaklaşım, uluslararası göçü şu şekilde dört kategoriye ayırır; ücretsiz, kontrollü, yetkilendirilmiş / düzenli, yetkisiz / düzensiz göç. Son olarak, göç nedenlerine / nedenlerine dayalı yaklaşım, uluslararası göçü; özgür / kendiliğinden insan hareketliliği ve zorunlu göç. Serbest / kendiliğinden gerçekleşen bir insan hareketliliği altı alt kategoriye ayrılır; ekonomik veya işgücü göçü, sağlık göçü, eğitim göçü, hac, turizm ve ticari göç. Zorunlu göç kategorisi, zorunlu göç türlerinin zaman ve bağlama göre değişmesine rağmen, dört ana zorunlu göçmen türünün şu şekilde not edilebileceğini öne sürmektedir; mülteci, sığınmacı, sürgün ve insan ticareti mağdurları.

2.4 Göçmen

“Göçmen” terimi, uluslararası hukukta tanımlanmayan, bir ülke içinde veya uluslararası bir sınırın ötesinde çeşitli nedenlerle olağan ikamet ettiği yerden geçici veya kalıcı olarak uzaklaşan bir kişinin ortak hukuk anlayışını yansıtan bir şemsiye terimdir. Terim, göçmen işçiler gibi bir dizi iyi tanımlanmış yasal insan kategorisinin yanı sıra; kaçak göçmenler gibi belirli hareket türleri yasal olarak tanımlanmış kişiler; uluslararası öğrenciler gibi statüsü veya hareket yolları uluslararası hukukta özel olarak tanımlanmamış olanları da içerir. Uluslararası düzeyde, "göçmen" için evrensel olarak kabul edilmiş bir tanım yoktur (International Organization of Migration [IOM],2020).

Mülteci, ırkı, dini, milliyeti, siyasi görüşü veya belirli bir sosyal gruba (örneğin LGBTQ topluluğu üyeleri) üyelikleri nedeniyle zulüm nedeniyle ülkesinden kaçmak zorunda kalan kişidir. Bir mültecinin yaşadığı zulüm, taciz, tehdit, adam kaçıрма veya işkenceyi içerebilir. Bir mülteci, genellikle ya ev sahibi ülkenin hükümeti, Birleşmiş

Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ya da her ikisi tarafından bir tür yasal korumaya sahip olur (UNHCR,2020). Türkiye’de mülteci statüsü sadece Avrupa ülkelerinden yukarıda bahsedilen sebepler sebebiyle göç etmek zorunda kalan bireylere verilebilmektedir (Göç İdaresi,2020). Mülteciler zarar görebilir hassas gruplar içerisinde yer almaktadır.

Mülteci olarak, bir sığınmacı, kendi ülkesinde zulümden kaçmış ve farklı bir ülkede güvenli bir sığınak arayan ancak henüz herhangi bir yasal tanıma veya statü almamış kişidir. Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkede sığınmacılar davalarının sonuçlanmasını beklerken bazen gözümlüne alınabilmektedir (HIAS,2020). Mültecilere uluslararası anlaşmalarla özel statü ve hukuki koruma sağlanmakta iken sığınmacılar aynı haklardan yararlanamamaktadır. Sığınmacılar zarar görebilir, hassas gruplar içerisinde yer almaktadır. Geçici Koruma Statüsü Türkiye Hükümeti tarafından iç çatışma sebebiyle kitlesel olarak göç eden Suriyelilere verilmiş olan bir statüdür. 28 Nisan 2011 tarihinden sonra Suriye'deki olaylar nedeniyle Türkiye'ye gelen Suriye uyrukluların yanı sıra Suriye'den gelen vatansız kişiler ve mültecilere Türkiye Hükümeti tarafından geçici koruma (GK) sağlanmaktadır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM), geçici koruma rejimi de dahil olmak üzere Türkiye'deki tüm sığınma prosedürlerinden sorumlu hükümet organıdır (UNHCR, 2019). Geçici Koruma Statüsü olan bireyler zarar görebilir, hassas gruplar içerisinde yer almaktadır. Geçici koruma rejiminin bir parçası olarak, normal şartlar altında Türk makamlarından koruma talep eden Suriye'den gelen Suriye vatandaşları, mülteciler ve vatansız kişiler Türkiye'ye kabul edilir ve daha sonra Türkiye Hükümeti'nden geçici koruma talep edebilir ve alabilir. Normal şartlar altında kendileri talep etmedikçe Suriye'ye geri gönderilmezler (UNHCR, 2019).

Zulüm, tehdit, adam kaçıırma, taciz vb. olayların sebep olduğu göç, sadece ülke sınırlarının ötesine geçişle sınırlı kalmamaktadır. Ülke içinde yerinden edilmiş kişi veya ÜİYOK, evinden kaçmış ancak sığınak bulmak için uluslararası bir sınırı geçmemiş kişidir. Mültecileri sürenlere benzer nedenlerle (silahlı çatışma, genel şiddet, insan hakları ihlalleri) kaçmış olsalar bile, ÜİYOK'ler yasal olarak kendi hükümetlerinin koruması altındadır- kaçışlarının nedeni bu hükümet olsa bile (HIAS,2020). ÜİYOK, zarar görebilir, hassas gruplar içerisinde yer almaktadır.

2.5 Türkiye’de Sivil Toplum ve Göç

Parks (2015), 30 yıldır göç akışlarının arkasındaki siyasi dinamiklerin 1990'ların başında oldukça basit olduğunu, dünyanın üç şekilde sınıflara ayrıldığını iddia ediyor: gelişmiş bir liberal çekirdek (Kuzey Amerika, AB, Japonya ve Okyanusya); gelişmekte olan ekonomiler (Doğu Asya, Doğu Avrupa, Latin Amerika, Orta Doğu ve Kuzey Afrika); ve bir avuç zayıf, başarısız devlet (Afganistan, Somali, Liberya) (s: 9). Yıllar geçtikçe Batı çekirdeği, çekirdek ve çevrenin gelişimi arasındaki tutarsızlık nedeniyle göçmenler için daha çekici hale gelmiştir.

Zorunlu göç, soğuk savaşın sona ermesinden bu yana daha büyük bir hacme ve siyasi öneme sahip olmuştur (Castles, 2003). Küresel eğilimlere paralel olarak zorunlu göç, Osmanlı İmparatorluğu yönetiminden bu yana Türkiye’de karşılaşılan en yaygın göç türüdür (Evin ve Demiral, 2017). Özellikle 1980'lerden itibaren Türkiye, Avrupa'nın güneydoğusundaki transit göç akışları için önemli bir güzergâh haline gelmiştir. Güney ve Doğu'nun farklı bölgelerinden insanlar, daha iyi yaşam koşulları bulmayı umdukları Batı ve Kuzey’e giden bir köprü olarak Türk yarımadasını kullanmaya başlamışlardır. Türkiye’den geçen 'düzensiz transit göç' ile ilgili resmi kayıtlar bulunmadığından mevzubahis olan göçmenlerin kesin sayısı bilinmemektedir.

Türkiye'ye yönelik kitlesel göç hareketleri Cumhuriyet öncesi ve sonrasında da devam etmiş olup, bu göç hareketlerine dair en somut örnekler aşağıdaki Tablo 3 ile gösterilmiştir:

Tablo 3: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Öncesi, Kuruluşu Sırası ve Sonrasında Gerçekleşen Göçlere Örnekler

Osmanlı Dönemi	Türkiye Cumhuriyeti Dönemi
1492'de on binlerce Yahudi gemilerle İspanya'dan kurtarıldı ve Osmanlı topraklarına getirildi,	1922-1938 yılları arasında Yunanistan'dan yaklaşık 384.000 kişi,
1709'da İsveç Kralı Charles, yaklaşık 2 bin kişilik bir grupla Osmanlı İmparatorluğu'na sığındı,	1923-1945 yılları arasında Balkanlar'dan yaklaşık 800.000 kişi,
1848 Macaristan Kurtuluş Savaşı'nı kaybeden Prens Lajos Kossuth ve yaklaşık 3 bin Macar ile birlikte 1849'da Osmanlı İmparatorluğu'na sığınmıştır.	1933-1945 arasında Almanya'dan yaklaşık 800 kişi,
Farklı istatistiki veriler olmasına rağmen 1856-1864 yıllarında Rus Ordusundan kaçan yaklaşık 1.500.000 Kafkas nüfusu, Osmanlı İmparatorluğu topraklarına kabul edilerek Balkanlar ve Anadolu'nun çeşitli yerlerine yerleşmiştir.	1988'de Irak'tan 51.542 kişi,
1917 Bolşevik Devrimi'nden sonra Wrangel, yaklaşık 135 bin kişiyle Osmanlı İmparatorluğu'ndan koruma talep etmiştir.	1989 yılında Bulgaristan'dan yaklaşık 345.000 kişi,
	1991'deki Birinci Körfez Savaşı'ndan sonra Irak'tan 467.489 kişi,
	1992-1998 yılları arasında Bosna'dan yaklaşık 20.000 kişi,
	1999 yılında Kosova'da meydana gelen olaylardan sonra 17.746 kişi,
	2001'de Makedonya'dan 10.500 kişi,
	Nisan 2011- Mart 2019, Suriye'deki iç karışıklık nedeniyle yaklaşık 3,6 milyon kişi Türkiye'ye geldi.

Tablo 3 incelendiğinde 1922'den beri 6,5 milyondan fazla insan Türkiye'ye göç ettiği görülmektedir. Bu sayı, iş ve eğitim gibi amaçlarla gelen kişileri

kapsamamaktadır (Göç İdaresi, 2020). Göç İdaresi Müdürlüğü' (2020) nün sağladığı resmi verilere göre, şu anda Türkiye'de ikamet eden göçmen ve mülteci sayısı 3,9 milyondur ve bunların% 90'ı -3,6 milyonu, Suriye'de halen devam eden çatışmalar nedeniyle Türkiye'ye gelen Suriyelilerdir. Suriyeli geçici koruma altındaki bireylerin %98'inden fazlası Türkiye genelinde 81 ilde yaşamaktadır. Suriyelilerin yalnızca yüzde 2,4'ü kamplarda, geri kalanı ise çoğunlukla şehirlerde ikamet etmektedir.

Türkiye, aynı zamanda Akdeniz'de göçmen hareketliliği ile ilgili krizin merkezinde yer almaktadır. Türkiye'den Yunanistan'a geçen göçmen sayısı 2017'de 850.000'den 186.786'ya gerilemiş olsa da, halen daha akdeniz'de kayıt dışı göçmen hareketliliğinin yüksek olduğu tahmin edilmektedir. (IOM, 2017).

Türkiye'deki göçmen ve mültecilerin sayısı ve çeşitliliği, etkili insani yardım, göçmenlerin korunması ve göç yönetimi stratejilerini gerektirmektedir. Türkiye'de ev sahibi topluluklardaki sağlık, eğitim, temizlik, barınma ve sosyo-ekonomik altyapı gibi belediye ve sosyal hizmetlerin kapasitelerinin geliştirilmesi, anlaşılır bir şekilde muazzam göçmen akınının getirdiği ihtiyaç artışı ile eşleşmemektedir. Hükümetin göçü sürdürülebilir bir şekilde yönetmesini ve Türkiye'deki olası olumlu sonuçları kolaylaştırmak için, uluslararası kuruluşlar ve insani yardım kuruluşları kapsamlı politika ve eylemler geliştirmek için birlikte çalışmaktadırlar.

Göçle birlikte süreç, sadece gönderen ülkeleri değil, alıcı ülkeleri de etkilemektedir. Göçmenler ve ev sahibi topluluklar arasındaki etkileşimin bir sonucu olarak çeşitli ekonomik, politik ve sosyal sonuçlar ortaya çıkar. Suriye'nin iç çatışmasının ardından, kitlesel göçmen akınıyla birlikte, ve Suriye krizinin küresel bir insani krize dönüşmesiyle, ulusal ve uluslararası dikkat, Türkiye'deki mülteci krizine kayda değer bir şekilde odaklanmıştır.

Sonuçların küresel bir etkisi olabileceğinden, Suriyeli geçici koruma altındaki bireylerin durumu dünyanın her yerindeki politika yapıcılar tarafından yakından izlenmektedir. Geçici koruma altındaki bireylerin temel haklarını ve haysiyetini garanti altına alabilmek ve ev sahibi toplumu ekonomik, sosyal alanda destekleyebilmek için Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları Türkiye'de bölgesel operasyonlar başlatmıştır. Bu organizasyonlar/kuruluşlar, Suriyeli geçici koruma altındaki bireylerin eğitime, sağlık hizmetlerine, barınma ve yemek gibi temel haklara ve yasal haklarına erişebilmeleri, geçim kaynaklarını geliştirmeleri ve toplumda sosyal uyumu sağlamaları için faaliyetler yürütülmektedir.

Tablo 4: Türkiye'deki STK Faaliyetlerine İlişkin Türkiye'de Yüksek Öğretim Kurulu Tarafından Onaylanan Tezler

TÜRKİYE YÜKSEKÖĞRETİM KURULU TARAFINDAN ONAYLANAN, TÜRKİYE'DEKİ STK FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ TEZLER					
Yazar	Alan	Tez Başlığı	Year	Derece	
BAHERİRAD, S.	Sosyoloji	Türkiye'de kadının güçlenmesinde kadın STK'larının rolü	2020	Master	
TÜFEKÇİ, Y.	Eğitim ve öğretim	Suriyeli mültecilerin Gaziantep'teki Türk eğitim sistemine entegrasyonunda çözüm ve çözüm önerilerine ilişkin STK'ların görüşlerinin araştırılması	2020	Master	
GÜNDÜZ, M.	Uluslararası ilişkiler	Japon STK'larının değişen rolü: Türkiye'deki Japon STK'larının örnek olay incelemesi	2019	Master	
ABUSHAREKH, W.	Sağlık Yönetimi	Arap mültecilerin İstanbul'da STK'ların sunduğu sağlık hizmetlerinden memnuniyetini etkileyen faktörler	2019	Master	
OVACIK, B.	Hukuk, Siyaset Bilimi, Sosyoloji	Türk kadın STK'larının karar vermedeki rolü: Medeni (2002) ve Ceza (2004) Kanunlarında Değişiklik Yapılması Davası	2019	PhD	

AL GHUSSEIN, F.	Sosyoloji	Türk hükümeti ile insani yardım ingoları / STK'ları arasındaki ilişki	2019	Master
KOÇ, Z.	Kamu Yönetimi	Yerel yönetimlere bir bakış açısı: İstanbul Üzerine Analizler	2019	Master
YILDIZ, M. R.	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	Suriye'deki savaşın neden olduğu yoksulluğu önlemek için Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarının (STK) çalışmaları: İHH İnsani Yardım Vakfı, Türk Kızılay Derneği ve Deniz Feneri Derneği örnekleri	2019	Master
PEHLİVAN, K.	Sosyoloji	STK'ların Suriyeli Göçmen Kadınların Güçlendirilmesine Etkileri: Hatay Örneği	2019	Master
BARIN, H.	Politika Bilimi	STK'ların Suriyelilerin Türkiye'ye entegrasyonundaki rolü: Ankara Örneği	2019	PhD
ALTUN, F.	Antropoloji, Sosyoloji	Türkiye'de laik ve inanç temelli STK'ların 'sosyal fayda' algısı: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ve Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı davaları.	2018	PhD
HARYADI, D.	Sosyoloji	Hak temelli STK'ların katılımı konusunda örnek Endonezya ve Türkiye karşılaştırması	2018	Master
ARIKAN, E. S.	Kamu Yönetimi, Sosyal Hizmetler, Sosyoloji	Kadın STK'larda örgütsel deneyim: Kocaeli örneği	2017	Master
YANARDAĞ, U.	Sosyal Hizmetler	Türkiye'deki STK'larda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının toplum sosyal hizmet deneyimleri	2017	PhD
AYDIN, E.	Uluslararası İlişkiler*0	Türkiye ve Birleşik Krallık'ta cinsel azınlıkların dahil edilmesini meşrulaştırmada STK'ların rolünü anlamak: Kurumsal bir perspektif	2017	PhD
ENGİN, S.	Kamu Yönetimi, Sosyoloji, İşletme	Kadın odaklı STK'ların kadın istihdamı ve girişimciliği ile ilişkisi: Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu illeri örneği	2017	Master
KARAAL, B.	Kamu Yönetimi	Türkiye'de kamu hizmetlerinin sunumuna gönüllü katılım:	2017	Master

		Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı Örneği		
ÇINAR, S.	Siyaset Bilimi, Sosyoloji	İsveç ve Türkiye'deki farklı STK'ların bakış açısından Suriyeli mülteci krizi	2017	Master
BAYRAKTAR, F.	Politika Bilimi	Aşağı akım neoliberalizasyonunun kurumsal biçimi olarak sivil toplum örgütleri ve STK'laşma	2015	PhD
BABAOĞLU, C.	Kamu Yönetimi, Sosyal Hizmetler, Sosyoloji	Türkiye'de engellilik politikası ve STK'ların kentsel düzeyde engellilik politikasına etkileri: Ankara örneği	2015	PhD
AYAN, B.	Antropoloji, Sosyoloji	Kültür politikası olarak İslami akademik STK'lar: Türkiye örneği	2014	Master
GÖK, M.	Sosyoloji	Sosyal kalkınmanın ve sosyal sermayenin bilinmeyen aktörleri: Kadın odaklı ngo'lar	2014	PhD
KÖSE, S.	Sosyoloji, İşletme	Sürdürülebilirlik perspektifinde sosyal devlet yaklaşımı: STK'ların sosyal inovasyondaki rolü ve yoksullukla mücadelede oğul (model üzerinde destek)	2013	Master
ŞAHİN, B.	Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler	Ngo'nun gençlerin demokrasisini ve katılım algısını şekillendirmedeki rolü	2013	Master
ÇİNAZ, Ç.		STK proje risk yönetimi: Kültürle ilgili proje riskleri	2013	Master
DUMAN, D.	Kamu Yönetimi, Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler	İnsan hakları ve özgürlükleri ve insani yardım temeli ve Sivil Toplum Kuruluşları ve kozmopolit demokrasi bağlamında Mülteci İşbirliği Derneği örnekleri	2012	Master
ERKAN, E.	Sosyoloji	STK'lar ve din: Gaziantep örneği	2012	PhD
KAPLICA, K.	Siyaset Bilimi, Sosyoloji, Uluslararası İlişkiler	Savunuculuk gündemini açıklama: Türkiye'deki insan hakları STK'ları	2012	Master
ŞAŞMAZ, Z. F.	Uluslararası ilişkiler	Yükselen küresel sivil toplum? Çevre STK'larının uluslararası politikadaki rolü ve işlevleri	2012	PhD

DABAĞCI, E.	Antropoloji, Sosyoloji	Eleştirmemek; ama değişecek mi ?: Türkiye'de bir STK 'siyaset' ve 'gönüllülük' arasındaki sınırları nasıl kurar	2011	Master
KİPER KÜLEY, D.	Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler	Türkiye'nin AB'ye katılım sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının rolü	2010	Master
BALTA, A.	Siyaset Bilimi, Sosyoloji	Türkiye'deki iltica sisteminde STK'ların rolü: Aracılığın Ötesinde	2010	Master
TEYMUR ERDEM, S.	Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler	Küresel bir mesele olarak yoksulluk ve yoksullukla mücadele ve STK'lar: Dünya Çapında Türkiye ile İlgili Doktorların Özel Bir Vaka Çalışması	2010	Master
KUZU, Ş. L.	Sosyoloji	Türkiye'de STK'ların değişen işlevi ve kadın STK'lar: KAGİDER ve KAMER örnekleri	2010	PhD
YALÇINDAĞ BAYDEMİR, R.	Hukuk, Sosyoloji	Kadınların STK'larda temsili	2009	Master
USANMAZ, G.	Siyaset Bilimi, Sosyoloji, Uluslararası İlişkiler	Göç, mülteciler ve STK'lar	2009	Master
ŞENTUNA, M.	Kamu Yönetimi, Spor	Türkiye'de gençlik ve sporla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının gençlik politikalarının değerlendirilmesi ve bir model	2009	PhD
GÖZÜBÜYÜK TAMER, M.	Sosyoloji	Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde sivil toplum kuruluşlarının (STK'lar) rolü	2009	PhD
TİRYAKİOĞLU, M	Kamu Yönetimi, Siyaset Bilimi	Türkiye'de insan haklarının yaygınlaştırılmasında ve savunulmasında STK'ların rolü	2009	Master
ÖZDEMİR, E.	Kamu Yönetimi	STK'lar için bir organizasyon modeli: Amargi Kadın Kooperatifi	2009	Master
WALTEROVA, I.	Uluslararası ilişkiler	Kadınların kalkınma projelerinde yerel katılım ve sosyal sermaye: Türkiye'deki STK'lar üzerinde dış ve iç finansmanın etkisi	2008	Master
SAYGIN, S.	Kamu Yönetimi	STK'ların Avrupa Birliği müzakere sürecine bakışı	2008	Master

ÇOBAN, A.	Politika Bilimi	Çoğulcu bir bakış açısıyla iki Türk STK'sının incelenmesi: İnsan hakları derneği (İHD) ve kadının insan hakları için kadın-yeni yollar (KİH-YÇV)	2006	Master
AKÇALI, H. S.	Siyaset Bilimi, Sosyoloji, Uluslararası İlişkiler	Yeni bir STK türünün ortaya çıkışı: Düşünce firmaları. Türkiye'nin AB'ye entegrasyonu bağlamında ari ve esi (Avrupa durgunluk girişimi) hareketleri üzerine bir çalışma	2006	Master
SERENÇELİK, İ.	Eğitim ve öğretim	Eğitim bakanlığı STK'ları tarafından düzenlenen yetişkin eğitiminde bir dizi derse katılan eğitimcilerin sorun alanları, gelecekteki beklentileri ile ilgili sorunların çözümleri ve iş statüleri üzerine araştırma	2005	Master
ŞAHİN, Z.	Sosyoloji	Kamusal alana katılımın bir yolu olarak hayırsever kadın STK'ları: Bir örnek Kadın Eğitim ve Kültür Vakfı	2004	Master
GÜNDEM, Ş.	Kamu Yönetimi, Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler	Politika aktörleri olarak STK'lar: Türkiye'nin AB üyeliğine ilişkin TÜSİAD'ın durumu	2004	Master
KÜÇÜKOĞLU, L. S.	Sosyoloji	Türkiye'deki dört İslamcı / İslami kadın STK'sının örgütsel yapıları ve ağları: Yeni sosyal hareket bağlamında	2004	Master
YALTI, A.	Eğitim ve öğretim	STK'ların eğitime Katkısı	2003	Master
KARS, Ö.	Sosyal Hizmetler	Eğitim, sağlık ve sosyal hizmet alanlarında faaliyet gösteren vakıf ve derneklerin organizasyonel analizi Ankara'da yapılmaktadır (STK'ların organizasyonel analizi)	2002	PhD
GENEL, S.	Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler	Devlet ve toplum arasındaki bağlantı olarak STK'lar mı? Güneydoğu Türkiye'de kadın toplum merkezleri	2002	PhD
AKÇAY, F.	Uluslararası ilişkiler	Uluslararası ilişkiler sisteminde STK'nın artan rolü	2001	Master

VEKİLOĞLU, F.	Ekonomi, Sosyoloji	Kadın STK'ları ve insan merkezli bakış açısıyla güçlendirme	2000	Master
İŞLET, B.	Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler	Uluslararası politikada devlet dışı aktörler olarak yardım STK'larının rolü	1998	Master

Tablo 4 incelendiğinde Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezinde (2020) 'Türkiye'deki STK faaliyetleri' anahtar kelime grubu arandığında; 1998'de bir, 2000'de bir, 2001'de bir, 2003'te bir, 2005'te bir, 2006'da iki, 2011'de bir, 2014'te iki, 2008'de iki, 2018'de iki, 2015'te iki, 2002'de üç, 2013, 2004'te dört, 2010'da dört, 2012'de dört, 2009'da altı, 2017'de altı, 2019'da sekiz ve 2020'de iki olmak üzere toplam 54 tez tamamlandı. Yazılı tezlerin 14'ünün doktora tezi ve 40'ının yüksek lisans tezi olduğu görülmektedir. Bunlardan ikisinin hukukta, üçünün eğitim ve öğretimde, dördü iktisatta, 25'inin kamu yönetiminde, 14'ünün uluslararası ilişkilerde ve 17'sinin siyaset biliminde yazıldığı görülmektedir.

İlgili tezler incelendiğinde göç alanında hassas gruplarla çalışan gönüllülerin becerilerini geliştirmeye yönelik bir çalışmanın henüz üretilmediği gözlenmektedir. Konu ile ilgili alan yazın taramasını dikkate aldığımızda bu alanda yapılacak bir çalışmaya ihtiyaç olduğu söylenebilir.

2.6 Gönüllülük ve Hassas Gruplarla Çalışma Gönüllülük Becerileri

Gönüllülük, kişinin doğrudan mali fayda beklentisi olmadan zamanını ayırdığı, kuruluşun hizmetlerinden yararlananlar, kuruluş ve gönüllüler için fayda sağlayan bir faaliyettir.

Gönüllüler; emekli, öğrenci, ev kadını/adamı, profesyoneller gibi farklı geçmiş deneyim ve statüye sahip olabilirler. Her gönüllünün gönüllülük motivasyonu çok farklı olabilir. Bununla birlikte, bir organizasyondaki gönüllülerin neden gönüllü

olduklarını anlamakta fayda bulunmaktadır. Gönüllülerin motivasyonlarını anlamak, STK'ların gönüllüleriyle daha iyi bir ilişki kurmalarına ve onları motive etmelerine yardımcı olacaktır (Worker, vd., 2020, s.3).

Kuruluşlar gönüllülere amatör muamelesi yapmamalı ve gönüllülere eğitimli, profesyonel, ücretsiz personel üyeleri haline gelebilecekleri bir şekilde gerekli olan beceriler, gönüllünün ve kuruluşun ihtiyaçları göz önünde bulundurularak ilgili eğitim/egitim programlarıyla sağlamalıdır

Uluslararası gönüllülük literatürünün gözden geçirilmesi, gönüllülerin daha iyi eğitilmiş olsalar da, özellikle hassas gruplarla çalışırken gerçekleştirdikleri görevler için özel becerilere ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Gönüllülerin eğitim seviyeleri ile hem hizmet taahhütleri hem de sağladıkları hizmetin kalitesi arasında pozitif bir ilişki gözlemlenmiştir (Souza ve Dhami 2008).

Verilen eğitim sadece kaliteli eğitim olmamalı, aynı zamanda gönüllünün bağışlanan zamanının değerini tanınması için ihtiyaçlarına da uyum sağlamalıdır (Fahey, Walker ve Lennox 2003).

Gönüllülerin işlerini düzgün bir şekilde yapabilmeleri için temel becerileri, bilgileri ve doğru zihniyeti kazandırmak önemlidir. Gönüllülerden beklenecek zaman taahhüdü ve eğitim türlerinin de açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bir organizasyondaki rollerinde eğitimin onlara nasıl fayda sağlayacağını paylaşmak da iyi olacaktır. Singapur Ulusal Sosyal Hizmet Konseyi'nin (2016) hazırlamış olduğu gönüllülük raporunda, gönüllü eğitimine yatırım yapma nedenlerini şu şekilde özetlenmiştir;

- Organizasyon kalite standartlarını karşılamak için kendilerinden ne beklendiğini anlamalarını sağlar.
- İş kalitelerini artırır.

- Bir risk yönetimi şeklidir.
- Gönüllünün çalışmasına verdiği değeri gösterir.
- Gönüllülerin kuruluşla ve diğer gönüllüler / personel ile daha derin bağlar kurmasına yardımcı olur (s.61).

Gönüllü, pozisyon için istenen becerilere sahip olmasa bile, daha karmaşık pozisyonlar üstlenebilmek için yeni beceriler öğrenebileceklerdir. Worker vd. (2020) bir gönüllüde organizasyonun belirlediği eğitim programıyla geliştirilebilecek becerileri şu şekilde özetlemiştir;

- Liderlik
- Çevreyle uyum (ör. İletişim, çatışma yönetimi, ekip çalışması)
- Pedagoji ve öğretim, çocuk gelişimi
- Topluluk önünde konuşma
- Organizasyon ve zaman yönetimi
- İçeriğe ve projeye özel
- Sorumluluk (s. 19)

Türkiye'deki STK'ların gönüllü eğitim programlarına AFAD ve TOG'un sağladığı eğitimler örnek olarak gösterilebilir.:

AFAD (2020) 'ın eğitim programı 3 modülden oluşmaktadır. Bu modüller; Temel AFAD Gönüllüsü Eğitim Programı, Destek AFAD Gönüllüsü Eğitim Programı ve Uzman AFAD Gönüllüsü Eğitim Programı'dır. Bu modüllerle amaçlanan gönüllülerinin eğitilerek afet farkındalığının artırılması ve afet ve acil durumlar karşısında toplum direncinin artırılmasıdır.

TOG'un (2020) gönüllülerine akran eğitim metodolojisi ile veriyor olduğu eğitimler şu şekildedir; İnsan Hakları Çatısı, Toplumsal Cinsiyet Eğitimleri, Ekolojik Okuryazarlık Eğitimleri, Eğitsel Kutu Oyunları (örn. Barış Zamanı, Rengarenk).

2.7 Türkiye’de Faaliyet Gösteren Bazı Sivil Toplum Kuruluşları

Türk Kızılay: Kızılay önceleri doğal felaketlerin etkisini azaltmak için çalışmalarla ön plana çıksa da son yıllarda ülkemizde yaşanan göçmen sorunlarının da üzerine eğilmiş, hatta halk arasında göçmenlerin yoğun bulunduğu bölgelere hizmet vermek için bir alt birim oluşturmuştur. Türk Kızılay Toplum Merkezi adlı bu birim yönlendirme hizmetleri, eğitim faaliyetleri, geçim kaynağını geliştirme, koruma ve savunuculuk faaliyetleri, sosyal uyum faaliyetleri, beslenme ve sağlık hizmetleri gibi çalışmalar sunmaktadır. Türk Kızılay Kart adlı birim ise göçmenlere yönelik doğrudan nakit yardımı yapan bir başka alt birimdir (Türk Kızılay Toplum Merkezleri, 2020).

Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (ASAM): Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği olarak Türkiye’de faaliyetlerini yürüten ASAM temel vizyonunu tüm sığınmacı ve göçmenlerin temel hak ve hizmetlerden faydalanmasına yardımcı olmak olarak belirlemişlerdir. Sığınmacı ve mültecilerin güvenliklerini de sağlamaya çalışan ASAM; hukuki danışmanlık, koruma sağlama, kanun yapma usullerine katkıda bulunma, barınma, mali destek, mülteci ve hukuk alanındaki akademik çalışmalara katkıda bulunma gibi hizmetler de vermektedir (Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği, 2020).

CARE International: İlk olarak ikinci dünya savaşı sonrasında 1946 yılında Fransa’nın Le Havre kentinde faaliyet göstermiştir. İkinci dünya savaşından bu yana mülteciler ve göçmenler üzerinde faaliyet gösteren CARE’in vizyonu yoksulluğun aşıldığı ve tüm insanların haysiyet ve güven içinde yaşadığı bir umut, kapsayıcılık ve sosyal adalet dünyası yaratmaktır. CARE, hayat kurtarmak, yoksulluğu yenmek ve sosyal adaleti sağlamak için dünya çapında çalışmaktadır, ticari, askeri, etnik veya dini hedeflere bağlı olarak CARE, insani yardım alanlarının korunmasını desteklemektedir. Irk, inanç veya milliyetten bağımsız olarak, özellikle kadınlar ve kız çocukları olmak

üzere savunmasız grupların haklarını ele alan ihtiyaç temelinde yardım sağlamaktadır (CARE International, 2020).

GOAL Global: John O'Shea adlı şahsın 1977'de kurduğu GOAL, kuruluşundan bu yana geçen 43 yıl boyunca dünyanın neredeyse tüm büyük insani krizlerine yanıt vermeye çalışmıştır. Günümüzde 60'tan fazla ülkede hizmet veren GOAL, yoksulluğun artık var olmadığı, savunmasız toplulukların dirençli olduğu, refahın önündeki engellerin kaldırıldığı ve herkesin eşit haklara ve fırsatlara sahip olduğu bir dünyaya inanmaktadır. GOAL, insani krizlere yanıt veren ve insanlığın bunlardan kurtulmalarına yardımcı olmaya çalışan, yoksulluğu ve kırılganlığı azaltmak için üstün çözümler geliştirmelerine yardımcı olan savunmasız topluluklarla birlikte çalıştıklarını iddia eder (GOAL Global, 2020).

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR): Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği olarak Türkiye'de de faaliyetlerini sürdüren UNHCR, 2. Dünya Savaşı sonrasında savaştan zarar gören, evlerinden kaçan, evleri zarar görmüş Avrupalılara yardım etmek amacıyla kurulan ve kurulduktan 3 yıl sonra da görevini tamamlayıp faaliyetlerine son verilmesi düşünülen, Birleşmiş Milletler bünyesine bağlı bir alt birimdir. Türkiye'de 1 Eylül 2016 tarihinden bu yana faaliyetlerini yürüten UNHCR, Ankara, İstanbul, İzmir, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa ve Van'da hizmetlerini sürdürmektedir. Mültecilere ve göçmenlere uluslararası koruma, Türkiye'deki Suriyeli mültecilere yönelik çalışmalara liderlik etmek, ulusal sığınma sisteminin güçlendirilmesini sağlamak gibi hedefleri kendilerine amaç edinmiştir (Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği, 2020).

Bu sivil toplum kuruluşlarının dışında ülkemizde ve dünyada faaliyet gösteren, mültecilere ve göçmenlere yönelik çalışan onlarca örgüt vardır. Bunlardan bazıları da: IOM, UNICEF, Save The Children, WHH, IFCR, EU Delegasyondur.

2.8 Eğitim İhtiyacı

Eğitim canlılarda istendik davranışlar geliştirmeye dönük sistemli ve sistemsiz yapılar bütünüdür. İnsanlığın var oluşundan günümüze eğitim anlayışı değişmekte ve gelişmektedir. İnsanlığın ilk yıllarında sistemsiz bir şekilde başlayan bu yapı günümüzde dallanıp budaklanmış ve çok geniş bir alana yayılmıştır. İnsanlar geçmişteki deneyimlerini gelecek nesillere aktarmak adına eğitimi ihtiyaç olarak görmüştür. Bu ihtiyacı giderirken de çeşitli yollar izlemiş, birikimlerle birlikte günümüzdeki halini almıştır.

Ertürk (1997), eğitimi insanların davranışlarını bilinçli olarak istendik yönde değiştirmek olarak ele almıştır. Dewey (2007), geçmişte işe yarayan bilgi ve becerilerin eğitimin konusu olduğunu, bu sebeple okulların görevlerinin bu deneyimleri gelecek kuşaklara aktarmak olduğunu belirtmiştir.

Geçmişe göre davranışların standartlarının da değiştiğini belirten Dewey (2007), ahlaki eğitimin amacının da gelişen bu standartlara uygun davranış alışkanlığının oluşturulması gerektiğini dile getirmiştir.

Eğitim geçmişten günümüze sürekli değişen ve gelişen, modernleşen dünyada kaçınılmaz hale gelmiştir. Geçmişte avcılık ve toplayıcılıkla yaşayan insanlar nesillerinin devam edebilmeleri için bu becerileri gelecek nesillere aktarma ihtiyacı hissetmişler ve eğitimin temellerini atmışlardır. İlk çağlarda tamamen düzensiz ilerleyen eğitim ilerleyen dönemlerde daha kaliteli ve kalıcı olması adına sistemselleşmiştir. Günümüzde çeşitli türlere ayrılan eğitim hala gelişmekte ve devam etmektedir.

Gelişen ve değişen dünyaya insanların ayak uydurması ve toplumsal düzenin sağlanması için de gerekli hale gelen eğitim insanları iş hayatına hazırladığı gibi iş yaşamının içerisine de girmiş ve günümüzdeki hizmet içi eğitim şeklini almıştır.

Günümüzde insanlar iş yaşamında da eğitime ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacın giderilmesi için çeşitli eğitim programları geliştirilmektedir. Bu programlamalar yapılmadan önce ihtiyaç analizi yapılması gerekir. Günümüzde etkin bir çalışma yürüten sivil toplum gönüllüleri de sivil toplum kuruluşlarında yürüttükleri çalışmalar ile alakalı eğitime ihtiyaç duymaktadırlar.

Sivil toplum kuruluşları çalışma prensiplerinden belki de en önemlisi gönüllülük esasına dayanmasıdır. Dünya sorunlarına eğilen duyarlı insanların bir araya gelip gönüllü olarak çalıştıkları sivil toplum kuruluşlarının sistemli bir şekilde çalışması için bazı gereklilikler vardır. Bu gerekliliklerin başında da eğitim gelmektedir. Sivil toplum gönüllülerinin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesinde Demirel (2008)'in belirlediği 5 aşama kullanılabilir:

-Hazırlık: Öncelikli işlemlerin belirlenmesi

-Bilgi Toplama: İhtiyaç duyulan bilgilerin uygun veri toplama araçlarıyla toplanma

-Bilgilerin Analizi: Toplanan bilgilerin değerlendirilmesi ve analiz edilmesi

-Bilgilerin Rapor Edilmesi: Yorumların ve sonuçların bir araya getirilmesi

-Bilgilerin Kullanımı: Sonuçların ilgililerle paylaşılması ve gerekli durumlarda işe koşulması.

İhtiyaç analizinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda farklı görüşler de bulunmaktadır. Porche (2004) İhtiyaç analizinin üç aşamada olması gerektiğini ve bu aşamalarda izlenmesi gereken yolu şu şekilde açıklamıştır:

1) Analiz Öncesi:

İhtiyaç belirleme için bir plan hazırlanması,

İhtiyaç belirlemenin amacının belirlenmesi,

İhtiyaç belirlemenin sınırlarının belirlenmesi,

İhtiyaç belirlemenin esas alanlarının ve noktalarının tanımlanması,
Mevcut bilgi kaynaklarının tanımlanması,
Toplanacak bilgiye, bilgi kaynaklarına, bilgi toplama yöntemlerine ve bilginin potansiyel kullanım şekillerine karar verilmesi.

2) Analiz Aşaması:

Bilgi toplama,

İhtiyaçların türünün belirlenmesi (birincil, ikincil, üçüncül),

Tüm bilgilerin toplanması,

Bilgilerin analizine ve sentezine başlanması.

Analiz sonrası: Bilgilerin analizinin ve sentezinin mevcut bilgi ve ihtiyaç duyulan bilgi arasındaki boşluğu tamamlamaya yönelik olarak yapılması,

Potansiyel çözümlerin belirlenmesi,

Çözümleri uygulamak için bir aksiyon planının hazırlanması

3) Sonuçların Yayınlanması

Adıgüzel (2016)'ya göre: *'ihtiyaç analizleri hedeflenen kitleden nitel veya nicel var olan duruma ilişkin tespitlerde bulunmak, hedef kitlenin görüş ve düşüncelerini derinlemesine incelemek ve ihtiyaç değerlendirilmesi yapmak amacıyla kullanılır.'* Bu bağlamda araştırma kapsamında değerlendirildiğinde sivil toplum gönüllülerinin eğitim ihtiyaçları, zarar görebilir gruplarla çalışırken büyük önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı zarar görebilir göçmen gruplara yönelik hizmet veren sivil toplum kuruluşu gönüllülerinin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesidir.

Bölüm 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi başlıklarına ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

3.1 Araştırma Deseni

Araştırmada göçmenlere yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülere eğitim ihtiyaçlarının, aldıkları eğitimlerin, hangi açılardan güçlendirildiklerinin, eğitimlerin gönüllülük yaşantılarına etkisinin belirlenebilmesini amaçlamaktadır. Araştırma ilgili özellikleri nedeniyle nitel araştırma yönteminde oluşturulmuştur. Creswell & Creswell (2018, pp. 41) göre nitel araştırmayı şu şekilde tanımlanmaktadır:

“Bireylerin veya grupların sosyal veya insani bir soruna yüklediği anlamı keşfetmeye ve anlamaya yönelik bir yaklaşımdır. Araştırma süreci, ortaya çıkan soruları ve prosedürleri, katılımcının ortamında tipik olarak toplanan verileri, ayrıntılardan genel temalara tümevarımsal olarak yapılan veri analizini ve araştırmacının verilerin anlamını yorumlamasını içerir.”

Leavy (2014, pp. 2) ise nitel araştırmayı, sosyal gerçekliği öğrenme, çeşitli konuları disiplinler arası inceleme, insanların faaliyetlere, durumlara, olaylara yükledikleri anlamları ortaya çıkarma, anlayış derinliği oluşturmanın bir aracı olarak tanımlamaktadır.

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması desenine göre tasarlanmıştır. Neuman (2014, pp. 42) durum çalışmasını *‘bireyleri, grupları, organizasyonları, olayları ve coğrafi birimler gibi çeşitli ve ayrıntılı durumları kapsayan, durum ve bağlam arasındaki birçok ayrıntıya odaklanılarak, mikro düzey*

birey veya bireylerin eylemlerini makro düzey süreçler ile ilişkilendirmemizi sağlayan çalışma’ olarak tanımlamaktadır ve altı güçlü yönünden bahsetmektedir:

- 1) *Kavramsal geçerlilik*: Temel anlamları ve kavramlar üzerindeki kavramları açıklayıcıdır.
- 2) *Sezgisel etki*: Keşfetmek ve problem çözmek için kavramları genişletmek, kavramlar arasındaki sınırları belirlemeye sezgisel olarak yardımcı olur.
- 3) *Nedensel mekanizmaları belirlemek*: Bir değişkenin diğerini etkilediği sosyal süreçlerdeki ayrıntıyı görme yeteneğine sahiptir.
- 4) *Karmaşıklıkla yakalama ve süreçleri izleme becerisi*: Karmaşık vakaları betimleyerek, zaman ve mekânda izlemeye yardımcı olabilir.
- 5) *Kalibrasyon*: Yaşanmış deneyimlere ve somut standartlara göre ayarlamalara yardımcı olur.
- 6) *Bütünsel detaylandırma*: Bütün bir durumu veya süreci detaylandırabilir, birden fazla bakış açısının birleştirilmesine izin verebilir.

Creswell & Poth (2016, pp. 153) durum çalışmasını, araştırmacının gerçek hayattaki çoklu veya tek bir durum için birden fazla bilgi kaynağından ayrıntılı, derinlemesine veri topladığı nitel bir yaklaşım olarak değerlendirmektedir. Durum çalışmasında, durumun kendisi, değişken değil olayın merkezindedir. Durum çalışması araştırmasının en önemli endişesi, belirli bir konu hakkında bilgi üretmektir. Durum çalışmaları teorik detaylandırma veya analitik genelleme için kullanılabilir (Yin,2016).

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu kartopu örnekleme ile belirlenmiş sivil toplum çalışanları ve gönüllülerinden oluşmaktadır. Kartopu örnekleme, araştırmanın yürütülmesi sırasında araştırmacının görüşülen kişilere, kiminle görüşmeleri

gerektiğini sormasıdır, hedeflenen sayıda kişi ya da satürasyon noktasına/verilerin doygunluğa ulaştığı duruma kadar bu şekilde ilerlenir (Philips, 2014: 542; Schwandt ve Gates, 2018: 608; Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012: 435). Bu yaklaşım ile araştırmacının probleme ilişkin bilgi kaynağı olabilecek kişileri saptaması kolaylaşır, araştırmanın veri toplama süreci ilerledikçe isimler veya durumlar kartopu gibi büyütürken devam eder, belirli bir süre sonra belirli isimler veya durumlar öne çıkar (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 122). Araştırmanın çalışma grubunda bulunan kişilere birbirlerinin referansları ile ulaşılarak, gönüllük esasıyla çalıştıkları kurumlar ve gönüllü oldukları kurumlardan bağımsız olarak araştırma yürütülmüştür.

Tablo 5: Sivil Toplum Çalışanlarına İlişkin Demografik Değişkenler

	Kadın	Erkek
Cinsiyet (f)	9	7
Yaş (Ortalama)	31,56	29,1
Sivil Toplum Kıdemi (Ortalama)	3,11	4,14
Çalıştığı Kurumda Çalışma Süresi (Ortalama)	2,88	3,28

Tablo 5 incelendiğinde araştırmanın çalışma grubuna katılan sivil toplum çalışanlarının dokuzunun kadın, yedisinin erkek; kadınların yaş ortalamasının 31,56, erkeklerin yaş ortalamasının 29,1; kadınların sivil toplumda çalışma sürelerinin ortalamasının 3,11, erkeklerin 4,14; kadınların buldukları kurumda çalışma sürelerinin ortalamasının 2,88, erkeklerin ise 3,28 olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Sivil Toplum Çalışanlarına İlişkin Demografik Değişkenler (Devamı)

	Erkek	<i>f</i>	Kadın	<i>f</i>
Meslek	Asistan	4	Öğretmen	2
	Tercüman	2	Proje Asistanı	2
	Avukat	1	Operasyon Sorumlusu	1
	Öğretmen	1	Sosyal Çalışmacı	1
	Uyum Aktivite Görevlisi	1	Takım Lideri	1

Tablo 6 incelendiğinde sivil toplum çalışanı erkeklerin dördünün asistan, ikisinin tercüman, birinin avukat, birinin öğretmen, birinin ise uyum aktivite görevlisi olduğu kadınların ise ikisinin öğretmen, ikisinin proje asistanı, birinin operasyon sorumlusu, birinin sosyal çalışması, birinin takım lideri olarak görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 7: Gönüllülere İlişkin Demografik Değişkenler

	Erkek	Kadın
Cinsiyet	5	7
Yaş(Ortamala)	21,58	28,13
Çalışma Süreleri(Ortalama)	1	2
Bu Kurumda Çalışma Süreleri (Ortalama)	1	2

Tablo 7' incelendiğinde çalışmaya katılan sivil toplum gönüllüsü erkeklerde yaş ortalamasının 22, kadınlarda ise 28 olduğu görülmektedir. Yine aynı tabloda kadınların çalışma süreleri ortalama 2 yıl iken erkeklerde bu süre 1 yıldır. Katılımcıların şu an buldukları kurumda çalışma sürelerinin ortalamaları ise erkeklerde 1, kadınlarda 2 yıldır.

Tablo 8: Sivil Toplum Gönüllerine İlişkin Demografik Değişkenler (Devamı)

Katılımcıların Meslekleri ve Eğitim Durumları			
Meslek	f	Eğitim Durumu	f
Öğrenci	7	Üniversite Öğrencisi	7
Öğretmen	2	Lisans Mezunu	5
Muhasebeci	1		
Yönetici	1		
Bilgisayar Programcısı	1		

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan gönüllülerin yedisinin mesleğinin öğrenci, ikisinin öğretmen, birinin muhasebeci, birinin yönetici ve birinin birinin ise bilgisayar programcısı olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan gönüllülerin eğitim durumlarının ise yedisinin üniversite öğrencisi, beşinin ise lisans mezunu oldukları görülmektedir.

3.3 Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci

Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formlarının kullanılması planlanmıştır. Rabionet (2011) yarı yapılandırılmış görüşme formlarının oluşturulmasında üç aşamadan bahsetmektedir:

- 1) Alanyazın taraması,
- 2) Alanda çalışan kişiler ve uzman görüşleri alma,
- 3) Etik onayların alınması

Bu bağlamda gönüllüler için ayrı, sivil toplum çalışanları ve yöneticileri için ayrı geliştirilecek yarı yapılandırılmış görüşme formları oluşturularak, uzman görüşü için alan uzmanlarının onayına sunulmuştur. Alan uzmanlarından alınan görüşler sonrasında formun son hali verilerek, etik kurul onayı için Doğu Akdeniz Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığına, etik kurul onayı alınmıştır. Verilerin yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanması planlanmıştır. Katılımcılar gönüllük ile araştırma

süreçlerine katılım sağlamış, istedikleri zaman geri çekilme hakları ve ses kayıtlarına onayları alınmıştır.

Adıgüzel (2016) yarı yapılandırılmış görüşmeleri, derinlemesine bilgi toplamak için yapılandırılmış soruların yanında kilit sorular sorulabildiği, görüşme türü olarak tanımlamaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmacı bir konuyu derinlemesine incelemek ve verilen cevapları iyice anlamak istediğinde sıklıkla kullanılmaktadır (Türnüklü, 2000). Brinkman (2014)'a göre yapılandırılmış görüşmelerle karşılaştırıldığında, yarı yapılandırılmış görüşmeler, görüşülen kişi tarafından önemli görülen açılar takip etmek için çok daha fazla alan sağlayarak, diyalogların bilgi üretme potansiyellerinden daha iyi faydalanabilir; ayrıca, görüşmecinin önceden belirlenmiş bir görüşme rehberinin arkasına saklanmak yerine, sürecin kendisinde bilgi üreten bir katılımcı olarak görünür hale gelme şansı daha yüksektir ve yapılandırılmamış görüşmelerle karşılaştırıldığında görüşmeci, araştırma projesi ile ilgili olarak önemli gördüğü konulara odaklanma konusunda daha fazla söz hakkına sahiptir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler kişiyi kendi sözleri ile konuşmaya teşvik eder, araştırmacının soruların sorulmasına dair genel bir planı olmasına rağmen sıralamaya bağlı kalmadan soruları sorabilmesine ve büyük bir serbestlik için görüşülen kişilere cevap verme olanağı tanınmasına yardımcı olmaktadır (Packer, 2011, pp. 43).

3.4 Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formları ile görüşme ses kayıtları şeklinde toplanan veriler, bilgisayar ortamında transkript edilmiştir. Transkript edilen metinler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Leayv (2014)'e göre içerik analizi, çeşitli ortamlarda basılı metin ve görüşme verilerini (ve diğer yazım biçimlerini) analiz etmek için kullanılabilen, esnek ve diğer yöntemlerden bağımsız olarak veya onlarla

kullanılabilen bir analiz yöntemidir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bölüm 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın problem durumunda belirtildiği gibi sivil toplum çalışanları ve gönüllüleri ile gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin bulgulara yer verilecektir.

4.1 Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanı Olarak Kurumunuzda Ne Tür Faaliyetler Yürütüyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 1: Sivil Toplum Kuruluşu çalışanı olarak kurumunuzda ne tür faaliyetler yürütüyorsunuz?

Sivil Toplum Kuruluşu çalışanlarının kurumlarında yürüttükleri faaliyetler ilişkin cevapları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Çalıştıkları Kurumda Yürüttükleri Faaliyetler

Tema	Alt Tema	<i>f</i>
Kurum faaliyetleri	Sosyal yardım	5
	Sosyal uyumun güçlendirilmesi	3
	Eğitim faaliyetleri	3
	Temel hak ve hizmetlere erişim	3
	Koruma	2
	Dil desteği	2
	Geçim kaynağı geliştirme	1

Tablo 9’da sivil toplum çalışanlarının kurumlarında yürüttükleri faaliyetlere ilişkin görüşler incelendiğinde verilen yanıtların kurum faaliyetleri teması altında toplandığı görülmektedir. Katılımcılardan beşi sosyal yardım, üçü sosyal uyumun

güçlendirilmesi, üçü eğitim faaliyetleri, üçünün temel hak ve hizmetlere erişim, ikisinin koruma, ikisinin dil desteği ve birinin geçim kaynağı geliştirme yanıtı verdiği saptanmıştır.

Katılımcıların yürüttükleri faaliyetlere ilişkin verdikleri cevap örnekleri aşağıdadır:

Ç.12: *"Koruma programı kapsamında vaka yönetim sürecini yürütmekteyim. Bunun yanı sıra toplumda farkındalık artırmaya yönelik faaliyetlerin planlanması aşamasında rol almaktayım."*

Ç.15: *"Kurumumuz faydalanıcılarına; psikolojik, sosyal hayat ve ekonomik hayatlarının güçlendirilmesi ile sağlık hayatlarının desteklenmesi faaliyetlerini yürütmektedir. Ayrıca bir arada yaşama kültürlerinin geliştirilmesine yönelik sosyal uyum faaliyetleriyle destek sağlamaktadır. Çeşitli yaş guruplarına yönelik eğitim, meslek edindirme ve ruh sağlığını güçlendirme faaliyetleride temel amaçları içermektedir. Eğitim alanı kapsamında çocuk-geçer dostu alanlar ve Dil bariyerini ortadan kaldırmaya yönelik Türkçe dil kursları verilmektedir. Eğitimin her alanda destekleyicisi ve savunucusu olan kurumumuz bu hususta tüm faydalanıcılarımıza eşit hizmet sunmaktadır. Hobi kursları ve meslek edindirme kurs faaliyetleride aynı görüşle sunulmaktadır. Saha da vaka tespit ve takip çalışmaları ile koruma hizmetleri yürütülmektedir. Kurumumuz bu bağlamda danışmanlık ve yönlendirme faaliyetleride sunmaktadır. Kurum gönüllüğünü artırıcı etkinliklerle özellikle gençlerimizin bu alanda tecrübe edinmelerine rehberlik etmektedir."*

Ç.11: *"İnsani yardım faaliyetleri kapsamında özellikle göçmen faydalanıcılara yönelik yardım kitleri dağıtımları, onların sosyal hayata uyum sağlamaları kapsamında faaliyetler, meslek edindirme kursları, hane içi üretim destekleri, psiko-sosyal destek ve benzeri faaliyetler yürütülmektedir."*

Uluslararası ve ulusal pek çok sivil toplum kuruluşu göç alanında benzer çalışma programları yürütmektedir. Türk Kızılay, Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği, Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği bu kuruluşlara örnek gösterilebilir (Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği, 2020; Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği, 2020; Türk Kızılay, 2020).

4.2 Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanı Olarak Kurumda Çalışan Gönüllülerden Beklentileriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 2: Sivil Toplum Kuruluşu çalışanı olarak kurumda çalışan gönüllülerden beklentileriniz nelerdir?

Sivil Toplum Kuruluşu çalışanlarının kurumda çalışan gönüllülerden beklentilerine ilişkin cevapları Tablo 10' da sunulmuştur.

Tablo 10: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Çalıştıkları Kurumdaki Gönüllülerden Beklentileri

Tema	Alt Tema	f
Beklenen İlkesel Davranışlar	Özverili çalışma	5
	Misyon bilinci	5
	Duyarlılık	5
	Adaletli yaklaşım	2
	Empati yapabilme	2
Proje Temelli Beklentiler	Proje süreçlerine destek	5
	Proje üretme	2
Gönüllüye Kazandırılması Gereken Beceriler	Planlı çalışma	2
	Gizlilik ilkesi	2
	Ekip çalışması	1
	Kriz yönetimi	1

Tablo 10'da sivil toplum çalışanlarının gönüllülerden beklentilerine yönelik görüşleri incelendiğinde, görüşlerinin 11 alt tema 3 temada toplandığı görülmektedir. Temaların beklenen ilkesel davranışlar, proje temelli beklentiler ve gönüllülere kazandırılması gereken beceriler olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Sivil toplum çalışanlarının gönüllülerden beklentilerine beş kişinin özverili çalışma, beş kişinin misyon bilinci ile hareket etmesi, beş kişinin duyarlılık gösterilmesi, beş kişinin proje süreçlerine destek sağlaması, iki kişinin yeni projeler üretmesi, iki kişinin adaletli yaklaşım, iki kişinin empati yapabilme, iki kişinin planlı çalışabilme, iki kişinin gizlilik ilkesine uygun davranışlar sergileme, bir kişinin ekip çalışması becerisi, bir

kişinin ise kriz yönetimi yapabilme becerisi sergilemesi olarak cevap verdiği görülmüştür.

Katılımcıların gönüllülerden beklentilerine ilişkin verdikleri cevap örnekleri aşağıdadır:

Ç.11: "Mahum olduğu üzere insani yardım bekleyen faydalanıcıların sayıları oldukça fazladır. Dolayısıyla bizlerin sayıca yetemeyeceği aşikârdır. Bu durumda gönüllülerimiz, bizlere gerek sahada gerekse ofislerde destekleri olmaktadır. Bu da bizlere ihtiyacı olanlara yetiştirme hususunda önemli bir destek sağlamaktadır. Örneğin; bulunduğumuz bölgede geçici tarım işçilerinin bulunduğu çadır kent alanları mevcuttur. Bizler bu bölgelere destek için yola çıktığımızda sayımız bazı durumlarda yetersiz kaldığında, gönüllülerimiz aracılığıyla ekiplerimizi artırarak faaliyetlerimizi daha yaygın hale getirebilmekteyiz."

Ç.15: "Ayrım gözetmeksizin yardımlaşma, paylaşma ve dayanışma ilkeleriyle harmanlanmış iyilik hareketinin birer savunucusu olan bilinçle, etkinliklere katılım sağlayabilmeleri. Gönüllü katılımcılarımızla gerek sahada gerek kurum içi etkinliklerimizde beraber çalışabilme fırsatım olmuştur. Sahada özellikle eğitim faaliyetlerimizde ve bir arada yaşama kültürünü geliştirme etkinliklerimizde dil bariyerini aşabilme noktasında tercüme desteklerini alarak etkinlikler düzenleyebilmişim. Ayrıca psikolojik, sağlık ve ekonomik hayatların desteklenmesi faaliyetlerinde koli yardım dağıtımlarımızda da birlikte çalışabilme imkanı bulmuştum. Koruma hizmetlerinin faydalanıcılara aktarılabilmesi hususlarında da gönüllü destekleriyle çalışma alanım olmuştur. Ayrıca Aktif olarak kurum içi hizmetlerde gönüllü eğitimlerine katkı verebilmekteyiz."

Ç.8: "Gönüllülerin bizlere yardımcı olmalarını bekliyorum. Sahada çalışırken üzerimizde büyük bir yük biniyor bu yükü bizimle paylaşmalarını bekliyorum. Gönüllülerle bu işte yeni olduğum için pek bir deneyim yaşamadım."

4.3 Sivil Toplum Gönüllülerinin Saha Çalışmalarında Yaşadıkları Sorunlar Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 3: Sivil Toplum Kuruluşu gönüllülerinin saha çalışmalarında yaşadıkları sorunlar nelerdir?

Sivil Toplum Kuruluşu gönüllülerinin saha çalışmalarında yaşadıkları sorunlarına ilişkin cevapları Tablo 10' da sunulmuştur.

Tablo 11: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülerin Sahada Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	f
Gönüllü Beklentileri Kaynaklı	Motivasyon eksikliği	2
	Sabırsız davranışlar sergileme	1
	İstihdam edilme beklentisi	1
Eğitim eksikliği kaynaklı	İletişim problemleri	4
	Kurum süreçleri hakkında bilgi eksikliği	3
	Hukuki bilgi eksikliği	1
	Kültürel farklılıklar	1
	Kriz yönetimi	1
Kurum kaynaklı	Lojistik problemler	1
	Koordinasyon eksikliği	1

Tablo 11 incelendiğinde sivil toplum çalışanlarının, gönüllülerin saha çalışmalarında yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri incelendiğinde katılımcıların verdiği yanıtlar gönüllü beklentileri kaynaklı, eğitim eksikliği kaynaklı ve kurum kaynaklı teması altında toplanmıştır. Katılımcılardan dördünün iletişim problemleri, üçünün kurum süreçleri hakkında bilgi eksikliği, ikisinin motivasyon eksikliği, birinin sabırsız davranış sergileme, birinin istihdam edilme beklentisi, birinin hukuki bilgi eksikliği, birinin kültürel farkındalık, birinin kriz yönetimi, birinin lojistik problemler, birinin koordinasyon eksikliği yanıtını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların gönüllülerin sahada yaşadıkları sorunlara ilişkin verdikleri cevap örnekleri aşağıdadır:

Ç.14: "Az önceki soruda da söyledim ama tekrar edeyim, eğer gönüllüyü ne bekleyeceğini bilemez ve gerekli eğitimleri almamış şekilde sahaya sürerseniz, hem gönüllü yaptığı işte çuvallar, hem projeniz yara alır hem de zarar görebilir hassas gruplardan yararlanıcınız zarar görebilir. Gönüllülerin sahada yaşadığı sorunların temelinde, bence hep aynı neden var. Hazırlıksız olmak. Bu noktada gönüllüleri sahaya hazırlamak da stkların görevi. Yani problem diyince her şey olabilir. Bir sosyal uyum etkinliğinde sokaktan geçen radikal görüşlü birisi tarafından dayak yiyebilir. Tercümanlık yaptığı bir barınak faaliyetinde, tehdit alabilir vesaire vesaire. Bu alanda karşılaşılabilecek problemler ancak hayal gücünüzle sınırlı"

Ç.12: "Koordinasyon eksikliği, saha çalışmalarına hazırlık eğitimi verilmeden sahaya çıkarılmalarının bir sonucu olarak saha faaliyetlerini etkili bir şekilde sürdürememeleri, Kriz yönetme becerisine sahip olmamaları, empati duygularının sempatiye dönüşmesi gibi sorunlar gözlemledim."

Ç.11: "Genellikle lojistik sıkıntısı yaşamakla birlikte, donanım konusunda da bazı durumlarda problemler yaşanmaktadır."

4.4 Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanı Olarak Gönüllülere Ne Tür Çalışmalar Yürütüyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 4: Sivil Toplum Kuruluşu çalışanı olarak gönüllülere ne tür çalışmalar yürütüyorsunuz?

Sivil Toplum Kuruluşu çalışanlarının gönüllülere yönelik yürüttükleri faaliyetlere ilişkin cevapları Tablo 12' de sunulmuştur.

Tablo 12: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülere Yönelik Yürüttükleri Faaliyetler

Tema	Alt Tema	f
Verilen eğitimler	Göç seminerleri	3
	Kurum oryantasyonu	3
	İletişim eğitimleri	1
	Hassas gruplar ile çalışma eğitimleri	1
	Farklılıklara saygı eğitimi	1
	Afet eğitimi	1
	Dil kursları	1
Gönüllülere Sunulan Uygulamalar	Yol-yemek yardımı	4
	Motivasyon etkinlikleri	3
	Mentörlük sistemi	2
	Saha çalışması deneyimi	2

Tablo 12'de sivil toplum çalışanlarının, gönüllülere yönelik yürüttükleri faaliyetlere ilişkin yanıtları incelendiğinde yanıtların verilen eğitimler ve gönüllülere sunulan uygulamalar teması altında toplandığı görülmektedir. Katılımcıların dördünün yol-yemek, üçünün göç seminerleri, üçünün kurum oryantasyonu, üçünün motivasyon etkinlikleri, ikisinin mentörlük sistemi, ikisinin saha çalışması deneyimi, birinin

iletişim eğitimleri, birinin hassas gruplarla çalışma eğitimleri, birinin farklılıklara saygı eğitimi, birinin afet eğitimi ve birinin ise dil kursları yanıtını verdiği saptanmıştır.

Katılımcıların gönüllülere yönelik yürüttükleri faaliyetlere ilişkin verdikleri cevap örnekleri aşağıdadır:

Ç.15:"Üniversitelerde genç topluluklar oluşturarak kurum kültürü ve değerler, beceriler ile bilgi erişimlerini sağlayıcı faaliyetler yürütmekteyiz. Aynı faaliyetleri kurum içi etkinlik ve eğitim programlarımızla gönüllülerimize aktarmaktayız. Kurum faaliyetlerinin detayları hakkında eğitici programlar ile saha tecrübelerini destekleyici aktiviteler düzenlemekteyiz."

Ç.14:"Aslında gönüllülere yönelik oryantasyon dışında pek bir faaliyetimiz yok. Daha çok gönüllülerle birlikte yararlanıcılara yönelik faaliyetler yürütüyoruz ki bence bu ciddi bir eksiklik. Önce saha takımına ciddi yatırım yapmalı ki kurum destek yararlanıcıya sağlıklı ulaşsın."

4.5 Gönüllülerin Sivil Toplum Kuruluşunda Göçmen Gruplar ile Çalışırken Yaşadığı Sorunlara Çözüm Önerileriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 5: Gönüllülerin sivil toplum kuruluşunda göçmen gruplar ile çalışırken yaşadığı sorunlara çözüm önerileriniz nelerdir?

Sivil Toplum Kuruluşu Gönüllülerin sivil toplum kuruluşunda göçmen gruplar ile çalışırken yaşadığı sorunlara çözüm önerileri Tablo 12' de sunulmuştur.

Tablo 13: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülerin Sahada Yaşadıkları Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

Tema	Alt Tema	f
Uygulamalar	Yol-yemek yardımı	2
	Maddi destek	1
	Sosyal aktiviteler	1
Eğitimler	Etkili iletişim	6
	Göçmen grupların kültürü	3
	Göç hukuku	2
	Çatışma çözme becerisi	2
	Hassas gruplar ile çalışabilme	1
	Drama eğitimleri	1
	Takım çalışması	1
	Doğru bilinen yanlışlar	1
	Planlı çalışabilme	1

Tablo 13'te katılımcıların, gönüllülerin sivil toplum kuruluşunda göçmen gruplar ile çalışırken yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri yer almaktadır. Katılımcıların verdiği yanıtlar uygulamalar ve eğitimler teması altında toplanmıştır. Katılımcılardan altısının etkili iletişim, üçünün göçmen grupların kültürü, ikisinin göç hukuku, ikisinin çatışma çözme becerisi, ikisinin yol-yemek yardımı, birinin maddi destek, birinin sosyal aktiviteler, birinin hassas gruplar ile çalışabilme, birinin drama eğitimi, birinin takım çalışması, birinin doğru bilinen yanlışlar, birinin planlı çalışabilme cevabını verdiği saptanmıştır.

Katılımcıların gönüllülerin göçmen gruplar ile çalışırken yaşadıkları sorunlara ilişkin çözüm önerilerine yönelik ilişkin verdikleri cevap örnekleri aşağıdadır:

Ç.3: "Bu sorunlar bazen göçmen gruplarının kültürel, dini ya da sosyolojik yapılarına hâkim olmamaktan kaynaklanıyor. Çalışma yaptıkları göçmen grupları hakkında detaylı bilgiye sahip olmak gönüllülerin işini kolaylaştıracaktır."

Ç.15: "5- Birlikte yaşama kültürü geliştirmekte olan bir toplumda çalışmanın dezavantajlarını yaşamaktayım. Bu hususu aşabilmenin en etkili çözümü her iki kültür toplumuna birbirleri hakkında doğru bilinen yanlışları akatarıcı etkinlik ve faaliyetleri arttırmak."

Ç.14: "Diyalog yolu hep açık tutulmalı. Böylelikle sorun ortaya çıksa bile çözüm için kişiler birlikte düşünebilir. Diyalog yolu ile sorun

tespit edildikten sonra, çözüm de yine birlikte düşünerek ulaşılmaması gereken bir yoldur. İnaniyorum ki, çözüm de gönüllü eğitim programına yeni konuların eklenmesi gibi bir şey olacaktır. Çünkü uzun vadede bütün tarafları koruyabileceğimiz en kalıcı çözüm bu. Tekrar sorun çıkmasını istemiyorsak, becerilerimiz o spesifik alanda geliştirmeliyiz. Aslında daha farklı şeyler de vardır ama aklıma sadece bunlar geliyor şimdi, ben yine aklıma gelirse bu soruya dönüp ekleme yapayım olmaz mı?"

4.6 Zarar Görebilir Göçmen Gruplar ile Çalışan Bir Gönüllünün Sizce Sahip Olması Gereken Yeterlilikler Nelerdir? Sizce Hangi Eğitimleri Alması Gerekir? Bu Eğitimlerin Gönüllülere Ne Gibi Katkıları Olacağını Düşünüyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 6: Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan bir gönüllünün sizce sahip olması gereken yeterlilikler nelerdir? Sizce hangi eğitimleri alması gerekir? Bu eğitimlerin gönüllülere ne gibi katkıları olacağını düşünüyorsunuz?

Zarar görebilir göçmen grupları ile çalışan gönüllülerin yeterlilikleri, alması gereken eğitimler ve eğitimlerin katkısına ilişkin cevapları Tablo 13' de sunulmuştur.

Tablo 14: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülerin Sahip Olması Gereken Yeterliliklere İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	f
Eğitim Bazlı Yeterlilikler	Hassas gruplar ile çalışabilme	9
	Kriz yönetimi	1
	Psikolojik ilk yardım	1
	Doğru bilinen yanlışlar	1
Kişisel yetkinlikler	İletişim becerisi yüksek	5
	Empati becerisi yüksek	5
	Sağduyu	4
	Psikolojik sağlamlığı olan	2
	Sabırlı	2
Hukuk Bilgisi	Esnek çalışabilme becerisi	1
	İnsan Hakları Hukuku bilgisi	1
	İnsancıl Hukuk	1
	Göç Hukuku	1
	Kişisel Verilerin Korunu Kanunu	1

Tablo 14'te sivil toplum çalışanlarının zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan bir gönüllünün hangi yeterliliklere sahip olması gerektiğine ilişkin görüşleri incelendiğinde, yanıtların 14 alt tema ve 3 temada toplandığı görülmektedir. Temaların eğitim bazlı yeterlilikler, kişisel yetkinlikler ve hukuk bilgisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcıların, dokuzunun hassas gruplarla çalışabilme, beşinin yüksek iletişim becerisi, beşinin yüksek empati becerisi, dördünün sağduyu, ikisinin psikolojik sağlamlık, ikisinin sabır, birinin kriz yönetimi, birinin psikolojik ilk yardım, birinin doğru bilinen yanlışlar, birinin esnek çalışabilme becerisi, birinin kişisel verilerin korunumu kanunu, birinin göç hukuku, birinin insan hakları hukuku bilgisi ve birinin insancıl hukuk cevabını verdiği görülmüştür.

Katılımcıların gönüllülerin sahip olması gereken yeterliliklerine ilişkin görüşlerine yönelik cevap örnekleri aşağıdadır:

K.5: 'Kriz yönetim becerisine sahip olma, yeniliklere açık olma, empati kurabilme yeteneğine sahip olması, iletişime açık olması, ekip içinde uyumlu çalışma becerisine sahip olması, bunlar için kriz yönetimi, etkili iletişim kurma, psikolojik ilk yardım, görüşme teknikleri gibi eğitimler verilebilir. Bu eğitimler gönüllünün kapasitesini güçlendirerek kendisini daha iyi ifade edebilmesine olanak tanıyacak bu durumda hem gönüllü gönüllük hizmetine yerine getirirken daha istekli ve güçlü hissedecek hem de gönüllünün faydalanıcı üzerinde travma oluşturma riski minimuma inecek.'

K.2: 'Öncelikle doğru bilinen yanlışlara hakim ve bu bağlamda kurum kültürü eğitimini alabilmiş olması önemli. Yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma değerlerine sahip eğitici kurum içi ve dışı eğitim etkinlik faaliyetlerine istekli birey olması gerekiyor. Bu hususlara yönelik aldıkları eğitimler, Birlikte yaşama kültürünü güçlendirmeye katkı sağlayacağından gönüllü etkinliklerin ve iş Ç.7: "Öncelikle o gruba yönelik empati yapabilmesi gerekiyor. Bunu yapamıyorsa verimli çalışmıyor. Ben öyle düşünüyorum. Mutlaka iletişiminin kuvvetli olması gerekiyor. Faydalanıcılarla etkili bir iletişim kurması gerekiyor. Bu yüzden iletişim eğitiminin mutlaka verilmesi gerekiyor."

Ç.5: "Gönüllüler kesinlikle sağduyulu olmalı. Sabırlı olmalı. Güçlü bir psikolojiye sahip olmalı ki çalışmalarını verimli yürütebilsin. Bunlara yönelik eğitimler düzenlenebilir. Bu eğitimleri aldıklarında sahada daha rahat çalışacaklarını düşünüyorum."

Ç.8: "Gönüllüler mutlaka eğitim almalı. Yani gönüllülere yönelik eğitim faaliyetleri yürütmemiz gerekiyor. Empati, farkındalık gibi

eğitimler verilebilir. Bu durum da onların çalışırken işlerini daha kolay hale getirir." lerin amacına daha uygun sonuçlar vermesine katkı sağlayacaktır bence.'

4.7 Zarar Görebilir Göçmen Gruplarla Çalışan ve Çalışmak İsteyen Gönüllülere Yönelik Tavsiyeleriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 7: Zarar görebilir göçmen gruplarla çalışan ve çalışmak isteyen gönüllülere yönelik tavsiyeleriniz nelerdir?

Zarar görebilir göçmen grupları ile çalışan veya çalışmak isteyenlere yönelik tavsiyelere ilişkin cevapları Tablo 15' de sunulmuştur.

Tablo 15: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Gönüllülere Önerileri

Tema	Alt Tema	f
Hedef Gruba Yönelik Öneriler	Hedef grubu tanıma	3
	Çalışılan grubun güvenini kazanma	1
	İhtiyaç haritası oluşturma	1
Kişisel yetkinliklere yönelik öneriler	Kişisel gelişimi sürdürme	6
	Sabırla yaklaşma	5
	Empati ile yaklaşma	4
	Toplumsal sorunlara duyarlılıkla yaklaşma	2

Tablo 15'de sivil toplum çalışanlarının, zarar görebilir göçmen gruplarla çalışan ve çalışmak isteyen gönüllülere yönelik tavsiyelerine ilişkin görüşleri incelendiğinde verilen yanıtların hedef gruba yönelik öneriler ve kişisel yetkinliklere yönelik olmak üzere iki temada toplandığı görülmüştür. Katılımcılardan altısının kişisel gelişimi sürdürme, beşinin sabırla yaklaşma, dördünün empati ile yaklaşma, üçünün hedef grubu tanıma, ikisinin toplumsal sorunlara duyarlılıkla yaklaşma, birinin çalışan grubun güvenini kazanma ve birinin de ihtiyaç haritası oluşturma yanıtını verdiği saptanmıştır.

Katılımcıların zarar görebilir göçmen gruplarla çalışan/çalışmak isteyen gönüllülere önerilerine ilişkin görüşlerine yönelik cevap örnekleri aşağıdadır:

Ç.15: "Öncelikle STK'da gönüllülük yapmak CV'de güzel durmasından öte çok zengin bir deneyim kıymetini bilin derim. Ben bu alanda çalışmaya başlamadan önce farklı STK'larda gönüllülük yaptım ve bu mesleği istediğime öyle karar verdim. Pişman da değilim. Hatasıyla doğrusuyla çok öğretici bir kazan ve sizin bu kazanda nasıl piştiğiniz biraz da size bağlı. Biraz değil hatta baya. Öğrenmeye çalışın. Lütfen ve lütfen yararlanıcılara instagram gönderisi muamelesi yapmayın. Teşekkürler."

Ç.11: "Faaliyetler esnasında faydalanıcılar ile iletişim kurarken yeterli donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca faaliyetler esnasında sabırla hareket etmeleri hem kendileri için hem de muhataplar açısından faydalı olacaktır."

Ç.12: "Gündemi takip etmeli, mevcut durumlarını iyi analiz etmek adına göçmenlere yönelik kitaplar okumalı, filmler izlemeli, esnek olmalı, kapasitesini güçlendirmek adına düzenlenen seminerlere, eğitimlere, sempozyumlara katılmalıdır."

4.8 Göçmenlere Yönelik Faaliyet Gösteren Sivil Toplum Kuruluşları

Gönüllülere Yönelik Sizce Hangi Faaliyetleri Yürütmelidirler

Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 8: Göçmenlere yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları gönüllülere yönelik sizce hangi faaliyetleri yürütmelidirler?

Göçmenlere yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının gönüllülere yönelik faaliyetlerine ilişkin cevapları Tablo 16' da sunulmuştur.

Tablo 16: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Sivil Toplum Kuruluşlarına Gönüllülüğe İlişkin Önerileri

Tema	Alt Tema	f
Eğitim ile ilgili öneriler	Bölgeye yönelik tanımlar	5
	İhtiyaca yönelik eğitimler	4
	Kurum oryantasyonu	3
Uygulamaya yönelik öneriler	Gönüllülere daha aktif verme	3
	İstihdam olanağı sağlama	2
	Sosyal etkinlikler düzenleme	1
	Ulaşım desteği sağlama	1

Tablo 16'da sivil toplum çalışanlarının göçmenlere yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları gönüllülere yönelik yürütülmesi gereken faaliyetlere ilişkin görüşler incelendiğinde verilen yanıtların eğitim ile ilgili öneriler ve uygulamaya yönelik öneriler alt temasında toplandığı görülmüştür. Katılımcıların beşinin bölgeye yönelik tanımlar, dördünün istiyaca yönelik eğitimler, üçünün kurum oryantasyonu, üçünün gönüllülere daha aktif rol verme, ikisinin istihdam olanağı sağlama, birinin sosyal etkinlikler düzenleme ve birinin ulaşım desteği sağlama yanıtları verdiği saptanmıştır.

Katılımcıların zarar görebilir göçmen gruplarla çalışan sivil toplum kuruluşlarına gönüllüğe ilişkin getirdikleri önerilerin cevap örnekleri aşağıdadır:

Ç.15: *"Öncelikli olarak Kurumu tanıtıcı ve gönüllüğü açıklayıcı eğitim, sunum ve seminerler düzenleyebilmeliler. Sosyal uyumun önemini vurgulayıcı etkinliklerde yer almalarına önem göstererek tecrübe kazanmalarına yol açabilmek. Saha çalışmalarında gönüllülere yer vererek, deneyimlerini arttırabilmeleri ve yardımlaşma, dayanışma ile paylaşma kültürlerini geliştirebilmelerine vesile olacak iyilik hareketi katkılarını arttırmak."*

Ç.12: *"Göç olgusuna yönelik eğitimlere vererek gönüllülerin kapasitelerini güçlendirmelidirler. Gönüllüleri saha çalışmalarına hazırlamalı ve gönüllülerin sahada aktif rol almasına destek olmalıdırlar. "*

Ç.14: *"Eğitim eğitim eğitim! Ama öyle sıkıcı üç saat yazılardan oluşan bir sunum orataya koyup gönüllüye hadi dinle bakalım dediğiniz eğitimlerden değil. Interaktif öğretmeyi amaçlayan bir eğitim olmalı. Her sivil toplum kuruluşunun faaliyet alanı aynı değil. STK kendisine başvuran gönüllülere önce kendini tanıtmalı. Ben buyum güzel arkadaşım ve bunları bunları yapıyorum diye etraflıca bir tanıtmalı kendini. Ardından gönüllünün kapasitesini anlamaya yönelik eğlenceli testler simülasyonlar sunmalı ki eğitim ihtiyaçlarını anlayabilsin sonrasında da eğitimin kendisi geliyor tabii. Ama bu alanda uzmanlaşmış eğitim verebilecek kişileri de bulmak piriñ ayıklamaya benziyor biraz. Böyle, bu şekilde."*

4.9 Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllü Olarak Yürüttüğünüz Faaliyetler Nelerdir Sorusuna İlişkin

Araştırma Sorusu 9: Sivil Toplum Kuruluşlarında gönüllü olarak yürüttüğünüz faaliyetler nelerdir?

Sivil Toplum Gönüllülerinin yürüttükleri faaliyetlerine ilişkin cevapları Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Sivil Toplumda Aracılığıyla Aldıkları Eğitimler

Gönüllülerin Aldığı Eğitimler		<i>f</i>
Alınan Eğitim	Tecrübe Aktarımı Toplantıları	3
	Proje Yönetimi	1
	Çocuk Gelişimi	1
	Eğitim Almadım	7

Tablo 17 incelendiğinde gönüllü katılımcıların yanıtları Alınan Eğitimler teması altında toplanmış; Deneyimlilerin Tecrübeleri, Proje Yönetimi ve Çocuk Gelişimi alt temaları altında sınıflandırılmıştır. Katılımcılardan üçünün deneyimlilerin tecrübelerinden faydalandığı, birinin proje yönetimi eğitimi aldığı ve birinin de çocuk gelişimi eğitimi aldığı saptanmıştır. Katılımcılardan yedisinin de herhangi bir eğitim almadığı tablo 16’da görülmektedir.

4.10 Gönüllü Olarak Çalıştığınız Kurumdan Daha Önce Aldığınız Eğitim veya Eğitimler Var Mı? Var İse Bu Eğitimler Nelerdir Paylaşabilir Misiniz? Cevabınız ‘Evet İse’ Almış Olduğunuz Eğitimlerin Sizin Gönüllülük Deneyiminize Ne Tür Katkıları Olmuştur Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 10 ve 11: Gönüllü olarak çalıştığınız kurumdan daha önce aldığınız eğitim veya eğitimler var mı? Var ise bu eğitimler nelerdir paylaşabilir misiniz? Cevabınız ‘Evet ise’ almış olduğunuz eğitimlerin sizin gönüllülük deneyiminize ne tür katkıları olmuştur?

Sivil Toplum Gönüllülülerinin kurumda ilişkisi olmadan önce eğitim alması ve eğitim türüne ilişkin cevapları Tablo 18’ de sunulmuştur.

Tablo 18: Çalışma Grubundaki Katılımcıların Sivil Toplum Kuruluşlarına Gönüllülüğe İlişkin Önerileri

	<i>f</i>	
Kişisel Gelişim	Güdülenme	1
	Mesleki Beceri	1
	Eğitim Almadım	8

Tablo 18 incelendiğinde katılımcı gönüllülerin yanıtları Kişisel Gelişim teması altında toplanmış; Güdülenme ve Mesleki Beceri alt temaları ise bu tema altında sınıflandırılmıştır. Katılımcılardan birinin aldığı eğitimin güdülenmesine yardımcı olduğu, birinin mesleki becerilerine katkısı olduğu ve sekizinin bu konuda eğitim almadığı saptanmıştır.

Katılımcıların cevap örnekleri aşağıdadır:

G.1: "Bu eğitimler ile mesleki bilgilerime katkıda buldum ve kurum faaliyetlerinde daha etkili olmamı sağladı."

G.10: "Eğitimler mesleğe bakışımı değiştirdi, ben sivil toplumu böyle bilmezdim, öğrendiklerim kurumda daha aktif olmamı sağladı."

4.11 Gönüllü Olarak Çalıştığınız Sivil Toplum Kuruluşunda Göçmen Gruplar ile Çalışırken Ne Tür Sorunlar Yaşıyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 12: Gönüllü olarak çalıştığımız sivil toplum kuruluşunda göçmen gruplar ile çalışırken ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?

Sivil Toplum Gönüllülerinin göçmen grupları ile yaşadıkları sorunlara ilişkin cevapları Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Yaşadıkları Sorunlar

	<i>f</i>
İletişim Sorunu	8
Kaynak Yetersizliği	3
Gerginlik Yaşama	2

Tablo 19 incelendiğinde katılımcı gönüllülerin verdiği yanıtlar gönüllülerin yaşadıkları sorunlar teması altında toplanmıştır. Katılımcıların sekizinin göçmenlerle iletişim sorunu yaşadığını, üçünün göçmenlerle kaynak eksikliğinden dolayı sorun yaşadığı, ikisinin ise göçmenlerle gerginlik yaşadığı saptanmıştır.

Katılımcıların yaşadıkları sorunlara ilişkin cevap örnekleri aşağıdadır:

G.1: "işin yönetim kısmında göçmenlerle iletişim durumları saha çalışanları kadar çok sık olmuyor ama yürütmek istediğimiz projelerle ilgili kaynak bulmada bazen zorlanıyoruz."

G.7: "Göçmen gruplar bizlere bazen zorluk çıkartabiliyor. Yani konuştukları dili anlamadığımız için haliyle anlaşmakta güçlük çekiyoruz."

G.4: "Öncelikle farklı dilleri konuştukları için anlaşamıyoruz. Türkmen gruplarda bu sorunla çok fazla karşılaşmıyoruz fakat. Onların Türkçeleri daha iyi. Onun dışında bazen gerginlik yaşayabiliyoruz. Dağıttığımız üründen birden fazla almak isteyen oluyor. Ya da aceleci tavırlar sergileniyor. Bu sorunlarla karşılaşmıyoruz."

4.12 Sorun Yaşıyorsanız Yaşadığınız Sorunlara Çözüm Önerileriniz

Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 13: Sorun yaşıyorsanız yaşadığınız sorunlara çözüm önerileriniz nelerdir?

Sivil Toplum Gönüllülerinin göçmen grupları ile yaşadıkları sorunlara ilişkin çözüm önerileri Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Yaşadıkları Sorunlara Çözüm Önerileri

Tema	Alt Tema	f
Gönüllülere Yönelik Eğitimler	Dil ve İletişim Eğitimi	8
	Empati Eğitimi	1
	Uyum Eğitimi	1
Göçmenlere Yönelik Eğitimler	Uyum Eğitimi	5
	Dil ve İletişim Eğitimi	5

Tablo 20 incelendiğinde katılımcı gönüllülerin verdiği yanıtlar Gönüllülere Yönelik Eğitimler ve Göçmenlere Yönelik Eğitimler teması altında toplanmıştır. Dil ve İletişim Eğitimi, Empati Eğitimi ve Uyum Eğitimi alt temaları gönüllülere yönelik eğitimler; Uyum Eğitimi, Dil ve İletişim Eğitimi alt temaları da Göçmenlere Yönelik Eğitimler teması altında sınıflanmıştır. Katılımcılardan sekizinin gönüllülere dil ve iletişim, birinin empati birinin ise uyum eğitimi verilmesini gerekli gördükleri saptanmıştır. Gönüllülerin göçmenlerle yaşadığı sorunlara çözüm önerisi olarak beşinin göçmenlere uyum eğitimi ve yine beşinin göçmenlere dil ve iletişim eğitimi verilmesinin çözüm olacağını düşündükleri belirlenmiştir.

Katılımcıların yaşadıkları sorunlara ilişkin çözüm önerilerine ait cevap örnekleri aşağıdadır:

G.10: "Öncelikle iletişim problemini çözmek istiyorsak o insanlara yaygın olarak kullanılan dili bir ihtiyaç haline getirmek gerekmektedir. Göçmenler kendi aralarında komün bir şekilde

yaşadığı ya da yaşamak zorunda bırakıldığı için Türkçe'yi öğrenme zorunluluğu hissetmiyor. "

G.9: "Bu sorunun çözümü aslında belli. Göçmen grupların uyum sağlamasını sağlamak gerekiyor."

G.1:"Göçmenlerin psikolojisini göz önünde bulundurarak sağlıklı iletişim kurabilmeleri için çeşitli etkili iletişim ve empati eğitimleri verilebilir."

4.13 Zarar Görebilir Göçmen Gruplar İle Çalışırken İhtiyaç Duyduğunuz Eğitimler Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 14: Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışırken ihtiyaç duyduğunuz eğitimler nelerdir?

Sivil Toplum Gönüllülerinin zarar görebilir göçmen grupları ile çalışırken ihtiyaç duydukları eğitimlere ilişkin cevapları Tablo 20' de sunulmuştur.

Tablo 21: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin İhtiyaç Duydukları Eğitimler

Tema	Alt Tema	f
İhtiyaç Duydukları Eğitimler	Yabancı Dil Eğitimleri	8
	İletişim Becerileri Alanında Eğitimler	2
	Sahayı Tanımaya Yönelik Eğitimleri	2

Tablo 21 incelendiğinde katılımcı gönüllülerin verdiği yanıtlar İhtiyaç Duydukları Eğitimler temasının altında toplanmış; Dil Eğitimi, İletişim Becerileri Alanında Eğitimler ve Sahayı tanımaya yönelik eğitimler alt temalarında sınıflanmıştır. Katılımcıların sekizinin dil eğitimine, ikisinin psikolojik eğitime ve ikisinin saha eğitimine ihtiyaç duyduğu saptanmıştır.

Katılımcıların ihtiyaç duydukları eğitimlere neler olduğuna dair görüşlerine ait cevap örnekleri aşağıdadır:

G.4: "Öncelikle çalışılan gruba yönelik empati yapabilmek gerekiyor. Bunu yapamıyorsan verimli çalışamıyorsun. Ben öyle düşünüyorum. Mutlaka iletişiminin kuvvetli olması gerekiyor. Faydalanıcılarla etkili bir iletişim kurması gerekiyor. Bu yüzden iletişim eğitiminin mutlaka verilmesi gerekiyor. "

G.9: "Gönüllülerin bilinçli olması gerekiyor. Empati yapabilmeleri gerekiyor. Duyarlılık eğitimleri alabilirler. Farkındalık eğitimi de onlar için faydalı olabilir. "

G.1: "Onları daha iyi anlayabilmek adına sahayı tanımak adına ilgili gerekli eğitimleri almak faydalı olacaktır."

4.14 Bu Eğitimlerin Size Ne Gibi Katkıları Olacağını Düşünüyorsunuz Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 15: Bu eğitimlerin size ne gibi katkıları olacağını düşünüyorsunuz?

Sivil Toplum Gönüllülerinin zarar görebilir göçmen grupları ile çalışırken ihtiyaç duydukları eğitimlerin katkılarına ilişkin cevapları Tablo 22' de sunulmuştur.

Tablo 22: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Eğitimlerden Alacakları Katkıya Dair Görüşleri

Tema	Alt tema	f
Eğitimlerden Alınacak Katkı	İletişime Katkı	8
	İş Yaşamına Katkı	5

Tablo 22 incelendiğinde katılımcı gönüllülerin verdiği yanıtlar İletişime Katkı ve İş Yaşamına Katkı teması altında toplanmıştır. Katılımcıların sekizinin istedikleri eğitimin iletişimlerine katkıda bulunacağını, beşinin ise iş yaşamlarına katkıda bulunacağını düşündükleri saptanmıştır.

Katılımcıların ilgili görüşlerine ait cevap örnekleri aşağıdadır:

G.4: "Dünyayı daha iyi algılamaya başladım son 1 yıldır. Yani insanların ne şartlar altında yaşadığını gördüm. Daha duyarlı bir hale getirdi bu durum beni. Önceden de haberdardık ama bizzat görünce daha iyi anlayabildim. "

G.9: 'Bu eğitimler yukarıda da belirttiğim üzere benim daha rahat çalışmamı sağlar.'

G.7: "Bu eğitimler sadece gönüllü olarak değil hayatımda da bana artısı olacaktır. Sonuçta farklı bir dil eğitimi almayı gerekli görüyorum."

4.15 Gönüllü Olarak Çalıştığınız Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanlarından, Gönüllük Sürecinizdeki Beklentileriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 16: Gönüllü olarak çalıştığınız sivil toplum kuruluşu çalışanlarından, gönüllük sürecinizdeki beklentileriniz nelerdir?

Gönüllülerin, Sivil Toplum Kurulu çalışanlarından beklentilerine ilişkin cevapları Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23: Çalışma Grubundaki Gönüllülerin Kurumdan Beklentileri

Tema	Alt Tema	f
İş Yaşamındaki Beklentiler	Yol, Yemek ve Ulaşım Sağlaması	5
	İstihdam Yaratması	3
	Söz Hakkı Tanınması	2
	Nitelikli Hizmet Sunması	1
Eğitim Alanındaki Beklentiler	Dil Eğitimi Vermesi	5
	Psikoloji Eğitimi Vermesi	2

Tablo 23 incelendiğinde katılımcı gönüllülerin verdiği yanıtlar, İş Yaşamındaki Beklentiler ve Eğitim Alanındaki Beklentiler teması altında toplanmış ve Yol, Yemek ve Ulaşım Sağlaması; İstihdam Yaratması, Söz Hakkı Tanınması; Nitelikli Hizmet Sunması alt temaları İş Yaşamındaki Beklentiler teması altında sınıflanmıştır. Dil Eğitimi Vermesi ve Psikolojik Eğitimler Vermesi alt teması ise Eğitim Alanındaki Beklentiler teması içerisinde sınıflandırılmıştır. Katılımcıların beşinin yol, yemek ve ulaşım; üçünün istihdam, ikisinin söz hakkı tanınması; birinin nitelikli hizmet; beşinin dil eğitimi; ikisinin psikoloji eğitimi beklentisi bulunduğu saptanmıştır.

Katılımcıların ilgili görüşlerine ait cevap örnekleri aşağıdadır:

G.6: "Gönüllülük sürecinden beklentilerim belki ilerde STK çalışanı olabilirim. Açıkcası buna inanyorum, o yüzden birazda. "

G.8: "Gönüllülüğün en büyük motivasyonu destek ve sözel ödüllendirmelerdir. Bu bağlamda çalıştığı birim ne olursa olsun herkes eşit söz hakkına sahip olmalı, aksi takdirde benim huzurum kaçıyor."

G.2: "En iyi hizmetin verilmesi anlayışına dayalı standartlarla çalışmak her gönüllünün beklentisidir."

4.16 Gönüllü Olarak Çalıştıkları Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanları ile Yaşadığınız Sorunlar Nelerdir? Örnek Verebilir Misiniz Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 17: Gönüllü olarak çalıştıkları sivil toplum kuruluşu çalışanları ile yaşadığınız sorunlar nelerdir? Örnek verebilir misiniz?

Gönüllülerin, Sivil Toplum Kurulu çalışanları ile yaşadıkları sorunlara ilişkin cevapları Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24: Gönüllülerin Sivil Toplum Çalışanları ile Yaşadıkları Sorunlar

Tema	Alt Tema	f
İletişim Sorunu	Gerginlik Yaşama	4
	Yanlış Anlama	3
Sorun Yaşamadım		5

Tablo 24 incelendiğinde katılımcı gönüllülerin verdiği yanıtlar, İletişim Sorunu ve Sorun Yaşamadım teması altında toplanmış; Gerginlik Yaşama ve Yanlış Anlama ise İletişim Sorunu temasının alt temasını oluşturmuştur. Katılımcıların dördü sivil toplum çalışanları ile gerginlik yaşadığını, üçü yanlış anlamadan kaynaklı sorun yaşadığını ve beşi de herhangi bir sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Katılımcıların ilgili görüşlerine ait cevap örnekleri aşağıdadır:

G.1: 'Stk çalışanları ile herhangi bir problem yaşamadım şimdiye kadar.'

G.9: 'Bazen stk çalışanları bizim isteklerimizi karşılamayabiliyorlar. Bazı temel ihtiyaçlarımız olabiliyor, acıkıyoruz, susuyoruz ama her zaman bu ihtiyaçlarımız karşılanmayabiliyor.'

G.4: 'Bazen gergin olabiliyorlar. İş yerinde ya da ailesiyle yaşadığı problemleri yansıtabiliyorlar. Bu durumda gergin bir hava oluşabiliyor. Onlar daha profesyonel oldukları için bazen yardım sırasında hata yapıp onları zor durumda bırakabiliyoruz ve kendimizi kötü hissediyoruz. Böyle zamanlarda gergin bir hava oluştuğunu düşünüyorum.'

4.17 Gönüllü Olarak Çalıştığınız Sivil Toplum Kuruluşu, Verdikleri Hizmetlerin Kalitesini Artırmak İçin Neler Yapabilir? Önerileriniz Nelerdir Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırma Sorusu 18: Gönüllü olarak çalıştığınız sivil toplum kuruluşu, verdikleri hizmetlerin kalitesini artırmak için neler yapabilir? Önerileriniz nelerdir?

Gönüllülerin, Sivil Toplum Kuruluşlarının verdikleri eğitimlerin kalitesini arttırmak için verdikleri cevaplar Tablo 25'te sunulmuştur.

Tablo 25: Gönüllülerin, Çalıştıkları Sivil Toplum Örgütlerinin Hizmet Kalitesini Nasıl Artıracağına Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	f
Eğitime Yönelik Görüşler	Motivasyon Eğitimi	8
	Duyarlılık Eğitimi	4
	Farkındalık Eğitimi	3
Dış Koşullar ile İlgili Görüşler	Yol Ücreti Desteği	2
	Yemek Desteği	2

Tablo 25 incelendiğinde katılımcı gönüllülerin verdiği yanıtlar, Eğitime Yönelik Görüşler ve Fiziki Koşullara Yönelik Görüşler teması altında toplanmış ve Motivasyon ve Duyarlılık ve Farkındalık Eğitimi alt temaları Eğitime Yönelik Görüşler; Fiziki Koşulların İyileştirilmesi alt teması ise Fiziki Koşullara Yönelik Görüşler teması içerisinde sınıflandırılmıştır. Katılımcılardan sekizi motivasyon, dördü duyarlılık, üçü farkındalık eğitimi, ikisi yol ücreti desteği ikisi ise yemek desteği ile çalıştıkları sivil toplum kuruluşunun hizmet kalitesini artıracağına yönelik görüşler belirtmişlerdir.

Katılımcıların ilgili görüşlerine ait cevap örnekleri aşağıdadır:

G.1: Gönüllülerin memnuniyetine ve motivasyonuna önem vermelidir ki gönüllüler de en etkili biçimde kuruma faydalı olabilsinler. Göçmenlerin içinde buldukları durum detaylıca araştırılmalı ve yapılacak projeler ile etkinlikler bu araştırmaya göre şekillenmeli.

G.6: Stk'ler gönüllülerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilmeli. En azından yol yemek gibi temel ihtiyaçlarımız karşılayabilmeli.

G.4: Bizlere yönelik eğitim faaliyeti gerçekleştirebilirler. Düzenli olarak mesela haftada 2 gün toplam 4 saat gibi. Bazı şartları daha iyi hale getirebilirler. Ulaşım da bazen sorunlar yaşayabiliyoruz, bazen gerçekten kuruma gidecek paramız olmuyor."

Bölüm 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın problem durumunda belirtilen sivil toplum çalışanlarına ve gönüllüleri ile gerçekleştirilmesi planlanan ilgili kısma ilişkin yapılan pilot çalışmaya ait sonuçlarına, sonuçlara yönelik tartışma ve önerileri yer verilmiştir.

5.1.1 Sivil Toplum Kuruluşu Çalışanlarının Görüşlerine Yönelik Tartışma

5.1.1.1 Araştırma Sorusu 1'e İlişkin Tartışma

Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan sivil toplum çalışanlarının kurumlarında yürüttükleri faaliyetlere ilişkin görüşleri incelendiğinde Sosyal yardım, sosyal uyumun güçlendirilmesi, eğitim faaliyetleri, temel hak ve hizmetlere erişim, koruma, dil desteği ve geçim kaynağı geliştirme faaliyetleri yürüttükleri sonucuna ulaşılmıştır. Genel anlamda ülkemizdeki STK'lerin faaliyetlerini inceleyen araştırmalar incelendiğinde, araştırmadan çıkan bu sonuç diğer araştırmalarla büyük ölçüde uyuşmaktadır. Muştı (2019) yaptığı araştırmada gönüllülerin kişisel gelişimlerine katkıda sağlamak, yardıma muhtaçlara yardım etmek, sosyal çevre oluşturmak gibi amaçlarının olduğunu saptamıştır.

5.1.1.2 Araştırma Sorusu 2'ye İlişkin Tartışma

Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan sivil toplum çalışanlarının zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışacak gönüllülerden beklentilerinin ilkesel davranışlara, proje temelli beklentilere ve gönüllülere kazandırılması gereken becerilere dair olduğu görülmüştür. Gönüllülerden beklenen ilkesel davranışların özverili çalışma, misyon

bilinci, duyarlılık, adalet bilinci ve empati yapma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gönüllülerden beklenen proje temelli beklentilerin; proje süreçlerine destek ve proje üretme olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gönüllülerden beklenen gönüllüye kazandırılması gereken becerilerin ise planlı çalışma, gizlilik ilkesi, ekip çalışması ve kriz yönetimi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar Kurt ve Taş (2015)'in yaptığı araştırmayla örtüşmektedir. Kurt ve Taş (2015), STK çalışanlarının gönüllülerden beklentilerini projelere destek olmak, disiplinli çalışma, kişisel gelişime önem verme olarak belirlemiştir.

5.1.1.3 Araştırma Sorusu 3'e İlişkin Tartışma

Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan sivil toplum çalışanlarının yaşadıkları sorunların gönüllü beklentilerinden, eğitim eksikliklerinden ve çalıştıkları kurumdan kaynaklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Motivasyon eksikliği, sabırsız davranış sergileme ve istihdam edilme beklentisinin, gönüllü beklentilerinden kaynaklanan sorunlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İletişim problemlerinin, hukuki bilgi ve kurum süreçleri hakkındaki bilgi eksikliğinin, kültürel farklılıkların ve kriz yönetiminin eğitim eksikliğinden kaynaklanan problemler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lojistik problemlerin ve koordinasyon eksikliğinin kurum kaynaklı problemler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar Kurt ve Taş (2015)' in yaptığı araştırmada da olduğu gibi Sivil toplum çalışanları ve gönüllülerinin yaşadığı problemlerin çalıştıkları kurumdan, gönüllülerin eğitim ve motivasyon eksikliklerinden kaynaklandığını göstermektedir.

5.1.1.4 Araştırma Sorusu 4'e İlişkin Tartışma

Gönüllülere verilen eğitimlerin; göç seminerleri, kurum oryantasyonu, iletişim eğitimleri, hassas gruplar ile çalışma eğitimleri, farklılıklara saygı eğitimleri, afet eğitimi ve dil kursları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gönüllülere sunulan

uygulamaların ise yol-yemek yardımı, motivasyon etkinlikleri, mentörlük sistemi ve saha çalışması deneyimi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bir kısmının ise bu konu hakkında bilgi sahibi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tiftikçi (2020)' de çalışmasında gönüllülere motivasyon eğitimi verilmesi gerektiğini, gönüllülerle çalışanların motivasyon düzeylerinin bir olmadığını vurgulamıştır. Powell ve Steinberg (2006)'de, para karşılığında STK'lerde çalışan kişilerin gönüllü olarak çalışanlara göre motivasyon düzeylerinin farklı olabileceğini dile getirerek STK'lerin bu durumu göz önünde bulundurmasını belirtmiştir.

5.1.1.5 Araştırma Sorusu 5'e İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum çalışanlarının, zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan gönüllülerin göçmenlerle yaşadıkları sorunlara çözüm önerilerine ilişkin görüşleri incelendiğinde yol-yemek yardımının, maddi desteğin ve sosyal aktivitelerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra sivil toplum çalışanlarının; gönüllülerin etkili iletişim, göçmen grupların kültürünün öğretilmesi, göç hukuku, çatışma çözme becerisi eğitimi, hassas gruplar ile çalışabilme, drama, takım çalışması, doğru bilinen yanlışlar ve planlı çalışma eğitimleri alması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda zarar görebilir gruplarla çalışan sivil toplum gönüllülerinin çeşitli eğitimler alması; bu eğitimlerin sivil toplum örgütleri tarafından karşılanması gerektiği görülmektedir. Gönüllülerin yol, yemek gibi ihtiyaçlarının sivil toplum örgütlerince karşılanması da gönüllü çalışmalarının verimini artırabilir.

5.1.1.6 Araştırma Sorusu 6'ya İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum çalışanlarının, zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan bir gönüllünün sahip olması gereken yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin eğitim bazlı yeterlilikler, kişisel yeterlilikler ve

hukuk bilgisi eğitimi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda sivil toplum çalışanlarının; gönüllülerin hassas gruplar ile çalışabilme, kriz yönetimi, psikolojik ilk yardım, doğru bilinen yanlışlar, yüksek empati becerisi, yüksek iletişim becerisi sağduyu, psikolojik sağlamlık, sabır, esnek çalışma becerisi, insan hakları hukuku bilgisi, insancıl hukuk, göç hukuku ve kişisel verilerin korunumu kanununu yeterliliklerine sahip olması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar Arslan (2018)'in çalışmasıyla örtüşmektedir. Arslan (2018), gönüllülerin yaşadığı sorunlara somut öneri olarak bütün paydaşların uyarılmasını, gönüllülüğün yasalaştırılmasını, gönüllülere çalıştıkları gruplara yönelik eğitimler verilmesi, gönüllülüğün tanımının yeniden yapılması ve gönüllülerin daha görünür kılınmasını sağlama olarak belirlemiştir.

5.1.1.7 Araştırma Sorusu 7'ye İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum çalışanlarının, zarar görebilir göçmen gruplarla çalışan ve çalışmak isteyen gönüllülere yönelik tavsiyelerine ilişkin görüşleri incelendiğinde hedef gruba yönelik ve kişisel yetkinliklere yönelik öneriler sundukları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda katılımcıların önerilerinin hedef grubu tanıma, çalışan grubun güvenini kazanma, ihtiyaç haritası oluşturma, kişisel gelişimi sürdürme, sabırla yaklaşma, empati ile yaklaşma ve toplumsal sorunlara duyarlılıkla yaklaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sivil toplum çalışanlarının gönüllülerden istekleri göz önüne alındığında genelinin hedef kitleye uyum sağlayıcı istekler olduğu saptanmıştır. Bu istekler aynı zamanda gönüllü olarak çalışan bireylerin kişisel gelişimlerine de katkıda bulunabilir.

5.1.1.8 Araştırma Sorusu 8'e İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum çalışanlarının, göçmenlere yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının gönüllülere yönelik

yürütmesi gereken faaliyetler hakkındaki görüşlerinin ilişkin verilen yanıtlar eğitim ile ilgili öneriler ve uygulamaya yönelik eğitimler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda katılımcıların önerilerinin bölgeye yönelik tanımlar, ihtiyaca yönelik eğitimler, kurum oryantasyonu, gönüllülere daha aktif rol verme, istihdam olanağı sağlama, sosyal etkinlikler düzenleme ve ulaşım desteği sağlama olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlarla ilintili olarak Türk (2016)' de çalışmasında, sivil toplum gönüllülerinin öncelikle eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçlar dorultusunda çeşitli eğitimler düzenlemesi gerektiğini vurgulamıştır. Zarar görebilir göçmen gruplarla çalışan sivil toplum örgütlerinin gönüllülerin eğitimine yönelik ihtiyaç analizi yapması ve bu analizler doğrultusunda eğitimler düzenlemesi gönüllülerin daha verimli çalışmasını sağlayabilir.

5.1.2 Sivil Toplum Kuruluşu Gönüllülerinin Görüşlerine Yönelik Tartışma

5.1.2.1 Araştırma Sorusu 9'a İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum gönüllülerinin, gönüllü olarak yürüttükleri faaliyetler incelendiğinde; insani yardım faaliyetleri, göçmen eğitimi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda gönüllülerin, çalıştıkları kurumu en iyi şekilde temsil etme ve daha fazla kitleye ulaşma amacı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türk (2016)'ün yaptığı çalışmada da mültecilere yönelik çalışan sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri; barınma, beslenme, eğitim, topluma uyum gibi faaliyetler olarak tespit edilmiştir. Bu araştırma sorusundan elde edilen sonuçların alandaki diğer çalışmaların sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir.

5.1.2.2 Araştırma Sorusu 10'a İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum gönüllülerinin aldıkları eğitimler incelendiğinde; büyük bir kısmının sistemli eğitim almadığı ve alanların da proje yönetimi ve çocuk gelişimi eğitimi aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda

gönüllülerin çalışma sahasında tecrübeli çalışanların deneyimlerinden faydalandığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sorusuna gönüllülerin verdiği yanıtlar incelendiğinde çoğunun sistemli bir şekilde eğitim almadığı gözlemlenmektedir. Alanyazın incelendiğinde sivil toplum gönüllülerine yönelik sistemli eğitimler verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Güngör ve Çölgeçen (2013), gönüllü eğitimlerinin profesyonelce planlanması ve bu eğitimlerin göreve özgü, beceri artırıcı ve sürekli olması gerektiğini vurgulamıştır.

5.1.2.3 Araştırma Sorusu 11'e İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan ve sistemli eğitim alan sivil toplum gönüllülerinin aldıkları eğitimin kendilerine faydasına ilişkin görüşleri incelendiğinde; aldıkları bu eğitimlerin kendilerine güdülenme ve mesleki beceri sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Güder (2006, akt. Muştu 2019), gönüllü eğitimlerinin bireylere özgüven gelişimi, ortak çalışma becerisi, statü, yeni ilgi alanları ve yeni çevre sağlayacağını belirtmiştir. Bu araştırmanın ve yapılan araştırmaların sonuçları değerlendirildiğinde gönüllü eğitimlerinin bireylerin kişisel gelişimlerine ve toplumsal yaşama becerilerine katkıda bulunduğu saptanmıştır.

5.1.2.4 Araştırma Sorusu 12'ye İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum gönüllülerinin göçmenlerle yaşadığı sorunlara ilişkin görüşleri incelendiğinde; göçmenlerle iletişim sorunu, kaynak yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar ve gerginlik yaşama sorunlarıyla karşı karşıya olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde sivil toplum gönüllülerinin yaşadığı problemlerin genelede iletişim etrafında toplandığı görülmektedir. Farklı dili kullanma, iletişim kuramamaya sebep olmakta ve bu da çeşitli sorunları beraberinde getirmektedir. Kaynak yetersizliğinden yaşanan sorun ise sivil toplum örgütlerinin sistemli çalışma prensibinin dışına çıktığını

gösterebilir.

5.1.2.5 Araştırma Sorusu 13'e İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum gönüllülerinin, gönüllülerin göçmenlerle yaşadığı sorunlara çözüm önerilerine ilişkin görüşleri incelendiğinde; gönüllülere ve göçmenlere eğitim verilmesi gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların önerilerinin göçmenlere uyum ve dil eğitimi; gönüllülere ise dil ve iletişim, empati ve uyum eğitimi verilmesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde sivil toplum gönüllülerinin çoğu yaşadıkları sorunlara çözüm olarak çeşitli eğitimlerin verilmesini görmüşlerdir. Güngör ve Çölgeçen (2013), kurum içinde verilen eğitimlerin gönüllüler ve gönüllülerin çalıştıkları grupların daha iyi tanınmasını sağlayacağını ve bu sürecin verimli geçmesinin gönüllülerin motivasyonunu artıracaklarını dile getirmiştir.

5.1.2.6 Araştırma Sorusu 14'e İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan gönüllülerin ihtiyaç duyduğu eğitimlere ilişkin görüşleri incelendiğinde; dil eğitimi, saha eğitimi ve psikoloji eğitimine ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Arslan (2018) gönüllülerin katılım, algı, bağlılık gibi sorunlarla karşılaştığını bunun yanısıra gönüllülere yönelik herhangi sistemli bir eğitimin olmadığını belirtmiştir. Gönüllülere ihtiyaçları dahilinde eğitim verilmesinin STK faaliyetlerini kolaylaştıracağını ve niteliğini artıracaklarını da eklemiştir.

5.1.2.7 Araştırma Sorusu 15'e İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum gönüllülerinin almak istedikleri eğitimlerin kendilerine ne gibi katkı sağlayacağı hakkında görüşleri incelendiğinde, büyük bir kısmının iletişimlerine katkısı olacağını düşündüğü

sonucuna ulařılmıştır. Aynı zamanda bir kısmının da iř yařamına katkıda bulunacađını dūřündūđü sonucuna ulařılmıştır. Muřtu (2019), gōnūllūlerin aldıkları eđitimlerin kiřisel geliřimlerine katkıda sađlayacađını dūřūndūklerini dile getirmiřtir. Bu arařtırmanın sonuēları ile Muřtu (2019)'nun ēıkardıđı bu sonucun ōrtūřtūđü gōzlemlenmektedir.

5.1.2.8 Araştırma Sorusu 16'ya İlişkin Tartışma

Araştırmanın ēalıřma grubunda bulunan sivil toplum gōnūllūlerinin ēalıřtıkları kurumdan beklenrtileri incelendiğinde iř yaşamından ve eğitim alanından birtakım beklentileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. ēalıřmaya katılan sivil toplum gōnūllūleri, iř yaşamında kendilerine yol, yemek, ulaşım gibi yardımlar yapılmasını; istihdam yaratılmasını, sōz hakkı tanınmasını; nitelikli hizmet sunmasını bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. ēalıřmaya katılan sivil toplum gōnūllūleri, eğitim alanında ise ēalıřtıkları kurumdan kendilerine dil ve psikoloji eğitimi verilmesini bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.9 Araştırma Sorusu 17'ye İlişkin Tartışma

Arařtırmanın ēalıřma grubunda bulunan sivil toplum gōnūllūlerinin sivil toplum ēalıřanları ile yařadıđı sorunlar incelendiđinde iletiřim sorunu, gerginlik yařama ve yanlıř anlařılmadan kaynaklanan sorunlar yařadıkları sonucuna ulařılmıştır. ēalıřmaya katılan gōnūllūlerin būyūk çođunluđunun ise sivil toplum ēalıřanları ile herhangi bir sorun yařamadıđı sonucuna ulařılmıştır. Arařtırma sorusuna verilen yanıtlara bakıldıđında gōnūllūlerin sivil toplum ēalıřanları ile genel anlamda bir sorun yařamadıđı gōrūlmektedir. Yařayanların da iletiřim problemlerine dayalı sorunlar yařadıđı saptanmıřtır.

5.1.2.10 Araştırma Sorusu 18'e İlişkin Tartışma

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum gönüllülerinin çalıştıkları sivil toplum örgütlerinin hizmet kalitesini nasıl artıracığına yönelik görüşleri incelendiğinde yanıtlarının eğitime yönelik ve fiziki koşullara yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda bulunan sivil toplum gönüllüleri çalıştıkları kurumun motivasyon, duyarlılık ve farkındalık eğitimleri vererek hizmet kalitesini artıracığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda katılımcıların bir kısmının, çalıştıkları sivil toplum kuruluşlarının fiziki koşulları iyileştirerek hizmet kalitesini artırabileceğini düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır.

5.2 Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda zarar görebilir göçmen gruplarına yönelik faaliyet gösteren sivil toplum çalışanlarına ve gönüllülere yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

5.2.1 Sivil Toplum Çalışanlarına

- Sivil toplum gönüllülerinin beyanlarına göre gönüllülere yönelik eğitimler düzenlemeleri, sahada tecrübelerini onlara sistemli bir şekilde aktarmaları, gönüllülerle çalışırken daha duyarlı olmaları önerilebilir.

5.2.2 Sivil Toplum Gönüllülerine

- Araştırma sonuçlarına göre sivil toplum çalışanlarının gönüllülerden hassas gruplarla çalışmayı bilme, etik değerlere saygı gösterme ve gizlilik gibi beklentilerinin olduğunu ve sivil toplum çalışanları, gönüllülerin eğitim almaları gerektiğini vurgulamaktadır. Bu beklentiler doğrultusunda gönüllülere: Hassas gruplarla çalışırken daha duyarlı olmaları, etik değerlere saygılı olmaları ve bu konuda eğitim almaları önerilebilir.

- Araştırma sonuçlarına göre sivil toplum çalışanları kurumların gönüllülerden yüksek performans beklediklerini ve bu durumun gönüllülerde adapte sorununa yol açtığını dile getirmişler ve sivil toplum gönüllülerinin göçmenlerle ilgili doğru sanılan yanlışlara inandıklarını vurgulamışlardır. Bu doğrultuda gönüllülere çalıştıkları kurumlar ve gruplar hakkında yeterli bilgi sahibi olmaları, bu konuda eğitimler almaları önerilebilir.

5.2.3 Sivil Toplum Kurumlarına

- Sivil toplum çalışanları ve gönüllülerin beyanları doğrultusunda sivil toplum kurumlarına gönüllü eğitimine önem vermeleri, saha çalışmalarında olanaklarını iyileştirmeleri, ihtiyaçlarına yönelik eğitimler hazırlamaları önerilebilir.

5.2.4 İleride Yapılabilecek Araştırmalara

- Eğitim Programları ve ğretim alanında çalışma yapılırken örgün eğitime odaklanılmaktadır. Bu alışma yaygın eğitim de Eğitim Programları ve ğretim alanına ilişkin farklı çalışmaların yapılması örnek teşkil ederek, sosyal konular üzerinden daha geniş çalışmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Adıgüzel, O. C. (2016). *Eğitim programlarının geliştirilmesinde ihtiyaç analizi el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

AFAD. (2020). Gönüllülük projesi. <https://www.afad.gov.tr/afad-gonulluluk-projesi> adresinden edinilmiştir (Erişim tarihi: 29.12.2020).

Arslan, M.L. (2018). *Sivil toplum kuruluşlarında gönüllülük: Sorunlar ve çözüm yolları*. Kurumsal Yönetim Akademisi Yayınları: Ankara.

Baggio, F. (2020). Descriptive classifications of migration. <http://www.simiroma.org/Baggio/TS109/Classification%20Baggio%20EN.pdf> adresinden edinilmiştir (Erişim tarihi: 30.12.2020).

Betts, A. (2013). *Survival migration*. London: Cornell University Press.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği. (2020). *What we do?*. <https://www.unhcr.org/what-we-do.html> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

Brinkmann, S. (2014). *Unstructured and semi-structured interviewing*. In: Leavy, P. (Ed.) *The Oxford handbook of qualitative research* (pp: 277-299). Oxford University Press: USA.

CARE International. (2020). *How we work?*. <https://www.care-international.org/what-we-do/how-we-work> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

Cernea, M. M. (1988). Nongovernmental organizations and local development. <http://documents.worldbank.org/curated/en/723711468739268149/Nongovernmental-organizations-and-local-development> adresinden edinilmiştir (Erişim tarihi: 20.12.2020).

Clark, W. A. V. (2020). *Human migration (web book of regional science)*. Regional Research Institute: West Virginia University.

Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Los Angeles: Sage.

Creswell, J.W., & Creswell, J.D. (2018). *Research Design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (fifth edition)*. Los Angeles: Sage.

Demirel, Ö. (2008). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi

Dewey, J. (2007). *Deneyim ve Eğitim*. (S. Akıllı, Çev.). Ankara: Odtü Yayıncılık.

Dinçel, D. (2019). *Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarının çevre ideolojileri ve çevre eğitimleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.

Dingle, H., & Drake, V. A. (2007). What is migration?. *Bioscience*, 57(2), 113-121.

- Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve Toplum*, 5(9), 9-22.
- Ertürk, S. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: MeteksanYayıncılık
- Fahey, C., J. Walker, & G. Lennox. (2003). Flexible, focused training: Keeps volunteer ambulance officers. *Journal of Emergency Primary Health Care* 1(1), 45-77.
- Fraenkel, J.R., Wallen, N.E., & Hyun, H.H. (2012). How to design and evaluate research in education (8th edition). New York: McGraw Hill.
- Girei, E (2016) NGO, Management and development: Harnessing counter-hegemonic possibilities. *Organization Studies* 37(2): 193–212
- GOAL Global. (2020). *Who we are?*. <https://www.goalglobal.org/who-we-are/> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 10.12.2020).
- Göç İdaresi. (2020). *İstatistikler*. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 30.12.2020).
- Güngör, F. & Çölgeçen, Y. (2013). Stk'larda gönüllü yönetimi ve motivasyonun performansa etkisi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 3 (8), 163-187.
- HIAS. (2020). International protection. https://www.hias.org/sites/default/files/definitions_of_refugee2c_asylum_seeker2c_idp2c_and_migrant.pdf adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 28.12.2020).

İçduygu, A., & Deniz S. (2014). *Migrants' Uncertainties versus the State's Insecurities: Transit Migration in Turkey*. In Düvell F, Molodikova I, and Collyer M. (Ed). 37-54. Amsterdam: Amsterdam University Press,

International Organization of Migration. (2017). Mevcut göç izleme. <https://turkey.iom.int/tr/migrant-presence-monitoring> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 28.12.2020)

International Organization of Migration. (2020). *About us*. <https://www.iom.int/about-iom> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 28.12.2020)

Koç E. (2001). *Mülteci, sığınmacı, göçmen nedir?*. <http://bianet.org/bianet/insan-haklari/2953-multeci-siginmaci-gocmen-nedir> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 8.12.2020).

Kurt, S , Taş, H . (2015). Sivil Toplum Örgütlerinde Profesyonel Ve Gönüllü Çalışma İlişkileri: Tehditler ve Fırsatlar. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi* , 4 (8) , 199-214

Kurt, S., & Taş, H. (2015). Sivil toplum örgütlerinde profesyonel ve gönüllü çalışma ilişkileri: tehditler ve fırsatlar. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 4(8), 199-214.

Lawrence Neuman, W. (2014). *Social research methods: qualitative and quantitative approaches*. Edinburgh: Pearson.

Leavy, P. (Ed.). (2014). *The Oxford handbook of qualitative research*. USA:Oxford University Press.

Leavy, P. (Ed.). (2014). *The Oxford handbook of qualitative research*. Oxford University Press: USA.

Lewis, D., Kanji, N., & Themudo, N. S. (2020). *Non-governmental organizations and development*. USA: Routledge.

Li, M., & Frieze, I. H. (2013): Before the big decision: Psychological theories on premigration motivation. In: Tartakovsky, E. (Ed.), *Immigration: Policies, Challenges and Impact*, (pp. 3-27). New York: Nova Science Publishers.

Luibhéid, E. (2004). Heteronormativity and immigration scholarship: A call for change. *GLQ: A journal of Lesbian and Gay Studies*, 10(2), 227-235.

Mostahari, A. (2005). *An introduction to non-governmental organizations management*. MIT: Iranian Studies Group.

Muştu, A. (2019). *Sivil Toplum kuruluşlarında gönüllü Motivasyonu: Genç Kızılay örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi: Marmara Üniversitesi.

NCSS. (2015). *Volunteer management toolkit*.

[https://www.ncss.gov.sg/NCSS/media/NCSS-Publications/Volunteer-](https://www.ncss.gov.sg/NCSS/media/NCSS-Publications/Volunteer-Management-Toolkit-NCSS.pdf)

[Management-Toolkit-NCSS.pdf](https://www.ncss.gov.sg/NCSS/media/NCSS-Publications/Volunteer-Management-Toolkit-NCSS.pdf) adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi:

27.12.2020).

- Neuman, W. L. (2014). *Social research methods: qualitative and quantitative approaches*. Edinburgh: Pearson.
- Ornstein, A.C. & Hunkins, F.P. (2014). *Eğitim programı: Temeller, ilkeler ve sorunlar*. (Çeviri Ed. Arı, A.). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Packer, M. (2011). *The science of qualitative research*. USA: Cambridge University Press.
- Palabiyik, H. (2011). Gönüllülük ve yerel hizmetlere gönüllü katılım üzerine açıklamalar. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 85-114.
- Philips, B.D. (2014). The Oxford handbook of qualitative research. In Peter E. Nathan (Ed.), *Qualitative disaster research*. (pp. 533-556). USA: Oxford University Press.
- Porche, D. J. (2004). *Public & community health nursing practice: A population-based Approach*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Powell, W. W., & Steenberg, R. (2006). *The nonprofit sector: Research handbook*. Westport, CT: The Yale University Press.
- Rabionet, S. E. (2011). How i learned to design and conduct semi-structured interviews: An ongoing and continuous journey. *Qualitative Report*, 16(2), 563-566.

Salamon, L. M., & Sokolowski, S. W. (2016). Beyond nonprofits: Re-conceptualizing the third sector. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 27(4), 1515-1545.

Schiro, M.S. (2020). *Eğitim programı kuramları: atıřmalđ grşler ve siregelen sorunlar*. Ankara: Pegem Akademi.

Schwandt, T.A., & Gates, E.F. (2018). The Sage handbook of qualitative research. In Norman.K. Denzin & Yvonna S. Lincoln (Eds.), *Case study methodology*. (pp. 600-630). California: Sage Publications.

Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği. (2020). *Ne yapıyoruz?*. <https://sgdd.org.tr/what-we-do/> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

Skeldon, Ronald. *Migration and Development over Twenty Years of Research: Progress and Prospects*. <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/34460/430546.pdf?sequence=1#page=146> adresinden edinilmiştir (Erişim tarihi: 12.12.2020).

Sørensen, Ninna Nyberg, and Thomas Gammeltoft-Hansen. Report. Danish Institute for International Studies, 2012. Accessed July 31, 2020. www.jstor.org/stable/resrep13197.

Souza, K., and M. Dhani. 2008. A study of volunteers in community-based restorative justice programs. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice* 50, no. 1: 31–57.

Talas, M. (2011). Sivil toplum kuruluşları ve Türkiye perspektifi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (29), 387-401.

TOG. (2020). Neler yapıyoruz?. <https://www.tog.org.tr/neler-yapiyoruz/egitimler/> adresinden edinilmiştir (Erişim tarihi: 29.12.2020).

Türk Dil Derneği. (2020). *Göçmen*. <http://www.dildernegei.org.tr/TR,274/turkce-sozluk-ara-bul.html> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 9.12.2020).

Türk Dil Kurumu. (2020). *Göçmen*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 9.12.2020).

Türk Kızılay Toplum Merkezleri. (2020). *Toplum Merkezleri*. <http://www.kizilaytoplummerkezleri.org/tr/hakkimizda> adresinden edinilmiştir (Erişim Tarihi: 10.12.2020).

Türk, G.D. (2016). Türkiye’de Suriyeli mültecilere yönelik sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme. *Marmara İletişim Dergisi*, 25, 145-157.

Türkiye Yükseköğretim Kurumu Tez Merkezi (2020). Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir (Erişim tarihi
29.12.2020).

Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel
bir araştırma tekniği: *Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*
Dergisi, 6(4), 543-559.

Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel
bir araştırma tekniği: *Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*,
6(4), 543-559.

UNHCR. (2019). *Global Report*. <https://www.unhcr.org/about-us.html> adresinden
edinilmiştir (Erişim Tarihi: 28.12.2020).

UNHCR. (2020). *About*. <https://www.unhcr.org/about-us.html> adresinden edinilmiştir
(Erişim Tarihi: 28.12.2020).

Vannier, C., & Lashaw, A. (2017). A second generation of NGO anthropology.
Cultures of doing good: Anthropologists and NGOs, 230-236.

Worker, S. M., Espinoza, D. M., Kok, C. M., Go, C., & Miller, J. C. (2020). Volunteer
outcomes and impact: The contributions and consequences of volunteering in
4-H. *Journal of Youth Development*, 15(4), 6-31.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: Sosyal bilimlerde (11.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A.& Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, (5. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yin, R. K. (2016). *Qualitative research from start to finish*. USA: Guilford Publications.

Yin, R. K. (2016). *Qualitative research from start to finish*. USA: Guilford Publications.

Yoyboke, E.K. & Callego, C.G. (2016). *Out of shadows*. London: Rowman & littlefield.

EKLER

Ek 1: Veri Toplama Araçları

Sivil Toplum Çalışanı Görüşme Formu

<p>Değerli katılımcı, Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan gönüllülerin, eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve gönüllük deneyiminin iyileştirilmesine yönelik bir çalışma yürütmekteyim. Bu bağlamda sizinle de bir görüşme gerçekleştirmek istiyorum. Kimliğimiz ve görüşmemizin içeriği gizli kalacaktır. Verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırma kapsamında anonim olarak kullanılacaktır. Dilediğiniz zaman görüşmeyi sonlandırabilirsiniz. Son olarak izin verirsiniz, görüşme detaylarını kaçırmamak adına ses kayıt cihazı ile görüşmeyi kayıt altına almak istiyorum.</p>
Cinsiyet:
Yaş:
Ne kadar süredir sivil toplumda çalışıyorsunuz?
Ne kadar süredir bu kurumda çalışıyorsunuz?
Mesleğiniz:
1) Kurumunuzda ne tür faaliyetler yürütüyorsunuz?
2) Kurumunuzda çalışan gönüllülerden beklentileriniz nelerdir?
3) Gönüllülerin saha çalışmalarında yaşadıkları sorunlar nelerdir?
4) Gönüllülere yönelik ne tür faaliyetleri yürütüyorsunuz?
5) Gönüllülerin sivil toplum kuruluşunda göçmen gruplar ile çalışırken yaşadığı sorunlara çözüm önerileriniz nelerdir?
6) Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan bir gönüllünün sizce sahip olması gereken yeterlilikler nelerdir? Sizce hangi eğitimleri alması gerekir? Bu eğitimlerin gönüllülere ne gibi katkıları olacağını düşünüyorsunuz?
7) Zarar görebilir göçmen gruplarla çalışan ve çalışmak isteyen gönüllülere yönelik tavsiyeleriniz nelerdir?
8) Göçmenlere yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları gönüllülere yönelik sizce hangi faaliyetleri yürütmelidirler?

Gönüllü Görüşme Formu

<p>Değerli katılımcı merhaba, Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışan gönüllülerin, eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve gönüllük deneyiminin iyileştirilmesine yönelik bir çalışma yürütmekteyim. Bu bağlamda sizinle de bir görüşme gerçekleştirmek istiyorum. Kimliğimiz ve görüşmemizin içeriği gizli kalacaktır. Verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırma kapsamında anonim olarak kullanılacaktır. Dilediğiniz zaman görüşmeyi sonlandırabilirsiniz. Son olarak izin verirsiniz, görüşme detaylarını kaçırmamak adına ses kayıt cihazı ile görüşmeyi kayıt altına almak istiyorum.</p>
--

Cinsiyet:
Yaş:
Eğitim düzeyi:
Kaç yıldır gönüllülük yapıyorsunuz?
Ne kadar süredir bu kurumda gönüllük yapıyorsunuz?
Mesleğiniz:
1)Gönüllü olarak yürüttüğünüz faaliyetler nelerdir?
2)Gönüllü olarak çalıştığınız kurumdan daha önce aldığınız eğitim veya eğitimler var mı? Var ise bu eğitimler nelerdir paylaşabilir misiniz?
3)Cevabınız ‘Evet ise’ almış olduğunuz eğitimlerin sizin gönüllülük deneyiminize ne tür katkıları olmuştur?
4)Gönüllü olarak çalıştığınız sivil toplum kuruluşunda göçmen gruplar ile çalışırken ne tür sorunlar yaşıyorsunuz?
5)Sorun yaşıyorsanız yaşadığınız sorunlara çözüm önerileriniz nelerdir?
6)Zarar görebilir göçmen gruplar ile çalışırken ihtiyaç duyduğunuz eğitimler nelerdir?
7) Bu eğitimlerin size ne gibi katkıları olacağını düşünüyorsunuz?
8)Gönüllü olarak çalıştığınız sivil toplum kuruluşu çalışanlarından, gönüllük sürecinizdeki beklentileriniz nelerdir?
9)Gönüllü olarak çalıştıkları sivil toplum kuruluşu çalışanları ile yaşadığınız sorunlar nelerdir? Örnek verebilir misiniz?
10)Gönüllü olarak çalıştığınız sivil toplum kuruluşu, verdikleri hizmetlerin kalitesini artırmak için neler yapabilir? Önerileriniz nelerdir?

Ek 2: Etik Kurul Belgesi

 <p>Doğu Akdeniz Üniversitesi "Erdem, Bilgi, Gelişim"</p>	<p>Eastern Mediterranean University "Virtue, Knowledge, Advancement"</p>	<p>99628, Gazimağusa, KUZEY KIBRIS / Famagusta, North Cyprus, via Mersin-10 TURKEY Tel: (+90) 392 630 1995 Faks/Fax: (+90) 392 630 2919 E-mail: bayek@emu.edu.tr</p>
---	---	--

Etik Kurulu / Ethics Committee

Sayı: ETK00-2021-0103

13.04.2021

Konu: Etik Kurulu'na Başvurunuz Hk.

Sayın Ömer Yazgan (20511273)

Eğitim Fakültesi.

Eğitim Fakültesi Etik Alt Kurulu'nun 12.04.2021 tarih ve 2021/90 sayılı toplantısında incelenerek uygun bulunan, Yrd. Doç. Dr. Bengi Sonyel danışmanlığında yürüttüğünüz "Zarar Görebilir Göçmen Gruplara Yönelik Hizmet Veren Sivil Toplum Kuruluşu Gönüllülerinin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi" adlı Yüksek Lisans tez çalışmanız, Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK) tarafından onaylanmıştır.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Prof. Dr. Yücel Vural

Etik Kurulu Başkanı

YV/şk.

www.emu.edu.tr